Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 9 (6. 798) ◉ 1989 йил 11 январь, чоршанба ◉ Баҳоси 3 тийин

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми тўғрисида
ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1989 йил 10 январь куни КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми бўлди.

Пленум қуйидаги масалаларни кўриб чиқди:

1. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш тўғрисида.

2. КПСС Марказий Комитетининг «Партияга, совет халқига» Мурожаатномаси тўғрисида.

3. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказиш тўғрисида.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев ана шу масалалар юзасидан доклад қилди.

Пленумда КПСС Татаристон область комитетининг биринчи секретари Г. И. Усмонов, Украина Компартияси Киев область комитетининг биринчи секретари Г. И. Ревенко, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин, «Советский Союз» журналининг бош редактори, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари Н. М. Грибачев, СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари В. В. Карпов нутқ сўзладилар.

Пленум Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатди. Улар рўйхатга олиш учун КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясига белгиланган тартибда тақдим этилади.

Пленум КПСС Марказий Комитетининг «Партияга, совет халқига» Мурожаатномасини қабул қилди, мазкур Мурожаатнома матбуотда эълон қилинади.

Пленум «КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказиш тўғрисида» қарор қабул қилди, ушбу қарор матбуотда эълон қилинмоқда.

Шу билан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ўз ишини якунлади.

ЎЗ-ЎЗИНИ БОШҚАРИШ АСОСИДА

◉ Халқлар дўстлиги орденли Тошкент қишлоқ хўжалиги институтининг ўсимликларни ҳимоя қилиш факультети комсомол-ёшлари ҳозир давр талабидан келиб чиқишиб, ўзлари яшаб турган ётоқхонада ўз-ўзини бошқаришга ўтишди.

Ётоқхона тозалиги, электр асбобларининг назорати, санитария ва техника ишларини студентларнинг ўзлари бажаришяпти.

А. ДАМИНОВ.

Замондошимиз

◉ Сергелидаги 27-ҳунар-техника билим юртининг педагоги, Бутуниттифоқ халқ таълими ходимлари съезди делегати Ҳамидулла НАЗАРОВ.

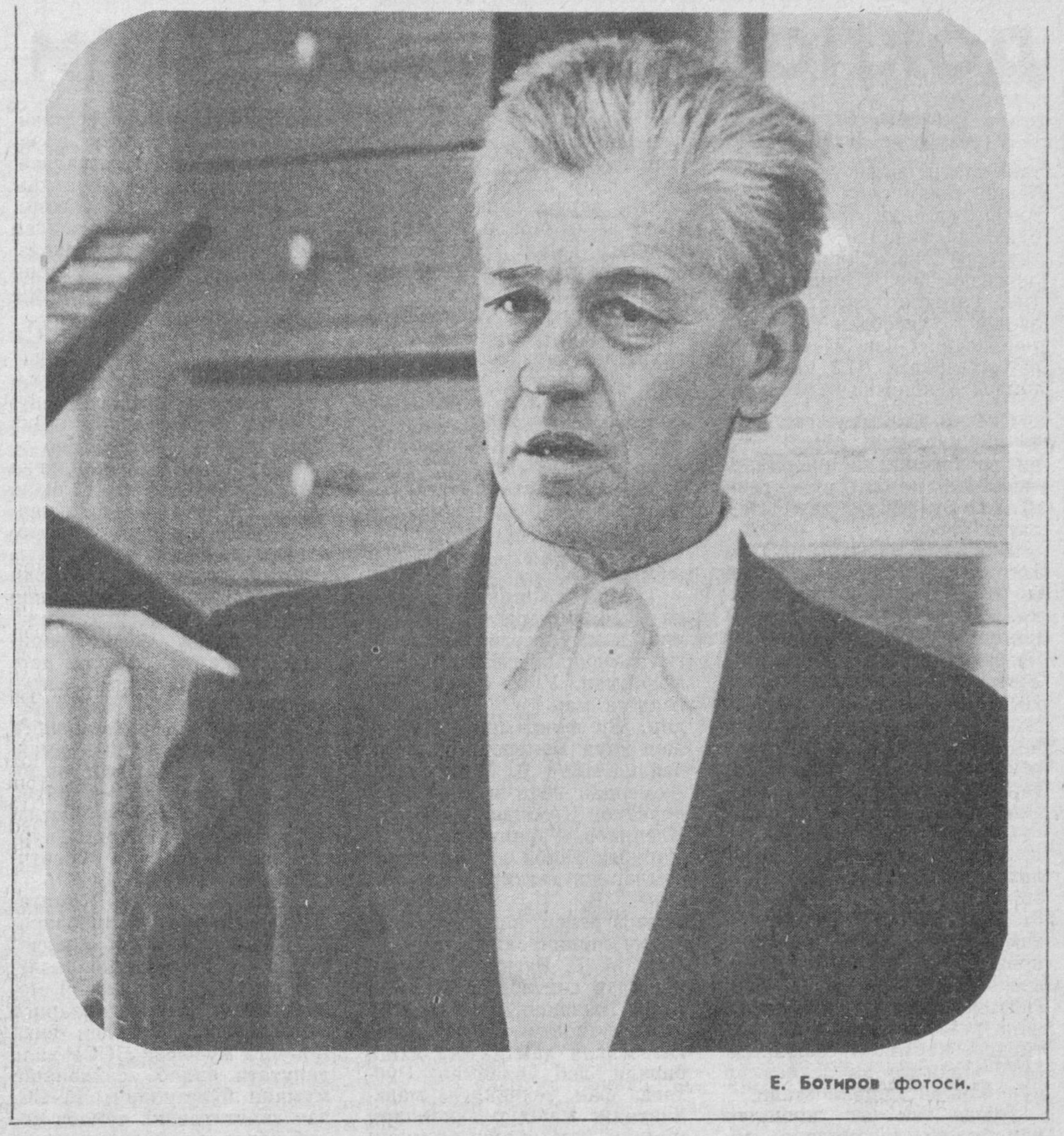

Е. Ботиров фотоси.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарори

1989 йил 10 январь

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказиш тўғрисида

1. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказиш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг Пленуми 1989 йил 15—16 март кунлари Москва шаҳрида чақирилсин.

2. СССР халқ депутатларини сайлаш пайтида овоз бериш КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзолари, шунингдек, КПСС Марказий органлари составига кирмаган иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг биринчи секретарлари, иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг иккинчи секретарлари, иттифоқдош республикалар Олий Советлари Президиумларининг Раислари ва Министрлар Советларининг Раислари, министрлар ҳамда марказий идоралар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, ҳарбий округларнинг қўмондонлари иштирокида ўтказилсин.

3. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросига Марказий Комитет Пленумида овоз берувчиларнинг рўйхатини КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясига Қонунда белгиланган тартибда тақдим этиш топширилсин.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари
М. С. ГОРБАЧЕВнинг
КПСС Марказий Комитети Пленумида 1989 йил 10 январда қилган доклади

Ўртоқлар!

Бугун биз партиямиз тарихида ўхшаши бўлмаган Пленум ўтказяпмиз. Пленумнинг кун тартиби мамлакатда кенг авж олиб кетган қайта қуриш жараёнларидан, совет жамиятини демократиялашдан, биз амалга оширишга яқиндан киришган сиёсий система ислоҳотидан бевосита келиб чиқади.

Сиёсий ислоҳотнинг биринчи босқичи давомида давлат ҳокимиятининг олий органларини қайта қуриш кўзда тутилади, шу босқичнинг мақсадларига мувофиқ мамлакатда СССР халқ депутатлари сайловига бағишланган сайлов кампанияси бошланиб кетди. Биз партиянинг сайловга аталган сиёсий платформасини таърифлаб беришимиз лозим. КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига мурожаатномаси лойиҳаси сизларнинг муҳокамангизга тақдим этилган.

Янги сайлов Қонунига биноан Пленумимиз партиядан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиши ва уларни рўйхатга олиш учун КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссиясига тақдим этиши лозим. Буларнинг ҳаммаси жуда муҳим масалалар эканини кўриб турибсизлар. Бу масалалар мамлакатни идора қилувчи партия бўлмиш КПСС учунгина эмас, шу билан бирга жамият сиёсий системасининг ҳамма бўғинлари учун ҳам катта аҳамиятга эгадир.

I.

Бу Пленумда ҳозирги сайлов кампаниясининг хусусиятларини батафсил далиллашга эҳтиёж йўқ, деб ўйлаймиз. Бундай далиллар қайта қуриш йўлларида мамлакат бошидан кечираётган Совет давлати тарихидаги масъулиятли, бурилиш босқичидан бевосита келиб чиқади. Айни қайта қуриш жамиятдаги ҳозирги муҳитни — тобора кўпроқ демократиялаш, ошкоралик, меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини кучайтириш муҳитини вужудга келтирди. Бу — биринчиси.

Иккинчиси, қайта қуришнинг ўзи ривожланишнинг янги палласига ўтди. Аввалги босқичларда қайта қуриш назарияси ва сиёсати таърифлаб берилган, жуда муҳим қарорлар қабул қилинган эди. Энди олдимизда қайта қуриш йўлини амалда рўёбга чиқариш вазифалари рўй-рост кўндаланг бўлиб қолди. Бу — ўтган йилдаги ишимизнинг хусусияти бўлиб, у ҳозирги 1989 йил учун янада кўпроқ даражада хос бўлади. Хуллас, қайта қуришнинг ҳозирги босқичи партияни ва Советларни, жамоат ташкилотлари ва меҳнат коллективларини, бутун жамиятимизни масъулиятнинг янги поғонасига олиб чиқмоқда, эндиликда бунёдкорлик фаолиятининг реал самаралари баҳо беришнинг асосий мезони бўлиб қолмоқда. Ҳозирги пайтнинг асосий ғояси мана шундан иборат, деса бўлади.

Айтилган бу гаплар, ўтган йилларда биз амалий ишлар билан шуғулланмадик, деган маънони асло билдирмайди, албатта. Худди шунингдек, келгусида бизнинг назарий ишланмаларга, энг мақбул сиёсий қарорларни, ишнинг янги форма ва методларини излашга бўлган қизиқишимиз сўниб боради, деган хулоса ҳам ўринсиздир. Йўқ, бундай эмас, албатта. Ҳозирги пайтнинг бениҳоя зарурлигини таъкидлашни — оғирлик марказини ишлаб чиқилган сиёсат ва қабул этилган қарорларни рўёбга чиқариш соҳасидаги амалий ишга қатъиян кўчириш лозимлигини айтиб ўтишни истайман, холос.

Ўртоқлар! Ҳозирги босқичда жамиятнинг сиёсий авангарди бўлмиш партиянинг роли ўсиб ва кучайиб бориши лозим, деган гапимизни қандайдир мавҳум даъват деб қабул этмаслик керак. Буни гапираётганимнинг сабаби шуки, кўпинча, у ёки бу назарий қоидани ҳамма ўйламай-нетмай такрорлайверади, аммо ундан сиёсат, конкрет турмуш учун қандай хулоса келиб чиқиши ҳақида унчалик ўйлаб кўрилмайди.

Қайта қуриш шароитида КПССнинг жамият сиёсий авангарди тарзидаги роли ҳақида озмунча сўз айтилмади. Бироқ амалда бунинг маъноси нималигини ҳамма ҳам охиригача англаб етгани йўқ. Шу сабабли биз давом этаётган жараёнларни идрок қилишда орқада қоляпмиз. Биз қайта қуриш муаммоларининг тўғри ечимларини ҳамиша ҳам топаётганимиз йўқ. Натижада онгда кўпинча саросималик вужудга келиб, амалий ишларда нуқсонларга сабаб бўлмоқда.

Кескин революцион бурилишларда партиянинг жамиятни ташкил этувчи, бирлаштирувчи куч тарзидаги роли айниқса катта бўлиши маълум. Ўзининг уюшқоқлиги, жипслашганлиги билан, назарий тафаккури равшанлиги ва амалий ҳаракатлари аниқлиги билан кучли бўлган партиянинг роли эса айниқса буюкдир.

Биз ҳозирги сайлов кампанияси каби катта сиёсий воқеа арафасида турган бир пайтда бу ҳақда гапириш ўринлидир. Чунки гап депутатлар корпусини янги принциплар асосида тузиш ҳақида бормоқда. Қайта қуриш вазифаларини амалда рўёбга чиқаришнинг ҳамма энг муҳим масалаларини ҳал этиши лозим бўлган давлат ҳокимияти ва бошқаруви янги органларини тузиш депутатлар корпусининг зиммасига тушади.

Бу масаланинг ҳаммаси халқ манфаатлари билан, мамлакат ва социализм тақдири билан ғоят чамбарчас боғланган. Гап мана шулар ҳақида бормоқда, ўртоқлар. Биз партиянинг мазкур сайлов кампаниясидаги вазифалари ҳақида ўйлар эканмиз, ишга мана шундай юксак ва талабчан позициялардан туриб ёндашмоғимиз керак. Айни ўзимизнинг юксак масъулиятимизни тушунганимиз туфайли СССР халқ депутатлари сайлови муносабати билан КПСС Марказий Комитети номидан коммунистларга, мамлакатнинг барча меҳнаткашларига мурожаат қилиш зарур, деган хулосага келдик.

КПСС Марказий Комитети КПСС мамлакатни идора қилувчи партия бўлганлиги ва шу сабабли социализмнинг тақдири, мамлакатнинг тақдири учун совет жамияти олдида тўла-тўкис масъул эканлигига асосланиб, совет халқига мурожаат қилмоқда. Партия яқин келажакда ўртага қўяётган мақсадлар ва вазифаларни, у сайловга қандай режалар билан бораётганини совет кишилари билишга ҳақлидирлар.

Биз Марказий Комитетнинг Пленумида биринчи марта партияга, совет халқига мурожаатнома қабул этяпмиз. Бу — бўлғуси сайловнинг мамлакат тақдири учун аҳамияти зўрлигидангина ва боя гапириб ўтганимдек, ҳозирги сиёсий пайтнинг алоҳида муҳимлигидангина келиб чиққани йўқ. Бу ҳозирги босқичда партиянинг янги ролини тушуниб етишдан, унинг жамият сиёсий авангарди сифатида бажарадиган вазифаларининг аҳамияти ортишидан келиб чиқади.

Ҳозирги вазиятда биз бошқа жамоат ташкилотлари сайловга ўзларининг сайловолди ҳужжатлари билан боришларига асосланишимиз керак. Депутатликка айрим номзодлар ҳам мамлакат олдида турган вазифаларни ўзлари қандай тасаввур этаётганликларини баён қилиб, сўзга чиқишлари мумкин.

Юз бераётган вазиятда КПССнинг умумхалқ манфаатларини ифодалайдиган, жамиятнинг турли қатламлари фикр-мулоҳазаларининг барча хилма-хиллигини ҳамда талаб-эҳтиёжларини бирлаштира оладиган, уларга қайта қуришнинг ҳозирги босқичи конкрет вазифалари ўзанида собитқадам тус бера оладиган сиёсий платформасига зарурат ҳар қачонгидан ҳам кучаймоқда. Халқимиз — ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар — мана шу тарихий дақиқада партиядан унинг сўзларини кутмоқдалар. Биз ижтимоий турмуш диалектикасини яхши англаб етишимиз, КПСС Марказий Комитетининг сайловолди мурожаатномасининг аҳамиятини тўғри баҳолашимиз лозим.

Жамиятга ўз сайловолди сиёсий платформамизни баён қилиб берар эканмиз, бу ишни бевосита ва ҳалол қилмоқдамиз, жамиятнинг ҳамма томонидан тан олинган авангарди сифатида иш тутмоқдамиз. Партия олдинги йилларда йўл қўйилган жиддий хатолар, нуқсонлар учун жавобгарликни ўз зиммасига олиб, катта матонат кўрсатди. Шу билан бирга партия ленинча принципларга таяниб, халқ манфаатларидан келиб чиқиб, социализмни янгилашнинг новаторона программасини, биз «қайта қуриш» деб атаган программани таклиф қилди.

Халқ партиянинг бу сиёсий мардлигига тегишлича баҳо берди, деб айтсак муболаға қилмаган бўламиз, деб ўйлайман. Айни қайта қуриш давомида жамиятда партиянинг йўлига ишонч ва уни қўллаб-қувватлаш ортиб ва мустаҳкамланиб бормоқда. Лекин, табиийки, ишонч кредити абадул-абадга бериб қўйилмайди. Партия ҳар сафар, социалистик қурилишнинг ҳар бир босқичида бу ишончни ўзининг амалий ва назарий фаолияти билан исботлаши лозим. Ҳозир масала айни шундай тарзда қўйилмоқда.

Халқнинг партияга ишончини мустаҳкамлаш учун фақат битта йўл бор деб ўйлайман, бу — қайта қуриш жараёнларини авж олдириш ва чуқурлаштириш, совет кишиларининг фаровонлигини ошириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилиш йўлидир. Марказий Комитетнинг халққа сайловолди мурожаатномасининг асосий мазмуни, асосий сабаби мана шундадир.

Партия қайта қуриш жараёнларининг бутун манзарасини кўра билиши, бу жараённинг кучли ва ожиз томонларини идрок этиши, ҳаётнинг ўзидан келиб чиқадиган у ёки бу ўзгартишларни ўз вақтида киритиши, шу йўл билан жамият барча соғлом кучларининг қайта қуриш платформасида жипслашишига эришиши, бунинг учун сиёсий, мафкуравий ва ташкилий таъсир ўтказиш воситаларининг улкан арсеналидан фойдаланиши лозим.

Тўпланган тажрибанинг кўрсатишича, бу соҳада бизнинг янгиланиш жараёнларига тўсқинлик қилаётган консерватизм кўринишларига, ташкил этиш ва бошқаришнинг илғор формаларини ишлаб чиқаришга ҳамда ҳаётнинг бошқа соҳаларига жорий этишни сунъий равишда кечиктириш билан тўқнаш келишимизга тўғри келмоқда.

Яна бир хавф бор. Баъзи ўртоқларнинг сўлларга хос ошириб юборишлар, босқичлардан сакраб ўтишга интилиш, реал имкониятларни ҳисобга олмай мақсадлар ва вазифаларни ўртага қўйишдан қутулишлари жуда қийин бўлаётганлигини кўриб турибмиз.

Баъзан у ёки бу қийинчиликларни, одамларнинг экономикада, социал соҳада ишларнинг тезроқ ўнглаб олинишига эришишга табиий истагини пеш қилишга дуч келмоқдамиз. Ҳатто ана шуларни пеш қилиб, ўзлари учун обрў орттиришга уринаётган одамлар ҳам пайдо бўлиб қолди.

Буларнинг ҳаммасини фақат кўрибгина қолмай, шу билан бирга жиддий сиёсий таҳлил этиш, зарур баҳо бериш, қийинчиликларни тушунтириш ва уларни бартараф этиш, бошланган қайта қуриш йўлидан қадам-бақадам қатъий олға бориш муҳимдир.

Эътибор берган бўлсангиз керак, мурожаатноманинг лойиҳасида эришилган натижаларга, қайта қуриш мураккабликларига реалистик позициядан туриб баҳо берилади ҳамда мамлакатнинг янги олий ҳокимият органлари ваколати даври учун ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги вазифалар баён қилиб берилади. Тақдим этилган мурожаатнома лойиҳаси умуман шундай ҳужжатки, у биз учун керак ва уни совет халқига етказишимиз мумкин.

Марказий Комитетнинг Пленумида биз қайта қуришнинг ҳозирги босқичи вазифаларига мос келадиган ҳужжатни қабул қилишимиз учун, ўртоқлар, сизларни тақдим этилган лойиҳани эътибор билан кўриб чиқиш ва муҳокама қилишга таклиф этаман.

Шу билан бирга равшанки, муҳим сиёсий ҳужжат бўлган мурожаатнома барча партия ташкилотлари унинг мазмунини қанчалик батафсил тушунтириб берсалар ва пропаганда қилсалар, ундаги асосий ғояларга таянсалар, мурожаатнома шу қадар катта роль ўйнайди. Шу боисдан мурожаатномани ташкилий ва идеология тадбирлари билан мустаҳкамлаш зарур.

Коммунистик партия учун унинг сайловолди программасини бутун халқ, барча меҳнаткашлар қўллаб-қувватлаши муҳимгина эмас, СССР халқ депутатлигига номзодларни кўрсатиш чоғида партия барча жамоат ташкилотлари ва меҳнат коллективлари билан баҳамжиҳат фаол ҳаракат қилишдан, аввалгидек партиясиз омма билан ягона иттифоқ бўлиб иш тутишдан ғоят манфаатдордир.

Ҳозир, сайлов кампанияси депутатликка номзодлар кўрсатиш босқичига қадам қўйган пайтда халқ ташаббуси, ижтимоий фаоллик тўлқини ҳамма жойда ҳам коммунистлар, ҳам партиясизлар орасидан энг аввало қайта қуришнинг фаол курашчиларини бўлажак халқ вакиллари қаторига қўймоқда, деб мамнуният билан қайд эта оламиз. Бу жуда муҳимдир. Уларнинг орасида коммунистлар ва партиясизлар, ишчилар синфининг, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг, ветеранларнинг, ёшларнинг, хотин-қизларнинг вакиллари бор. Бу эса энг муносиб кишиларни танлаб олиш учун имконият яратади.

Ҳозирги сайлов кампаниясининг кенг ошкоралик, халқпарварлик, одамларнинг ташаббускорлиги каби хусусиятларини таъкидлаб ўтиш лозим. Бу ғоят муҳим сиёсий кампания қайта қуриш жараёнлари ўзанида боришидан бутун жамият манфаатдордир. Аммо ошкоралик, рўй-ростлик, гражданлар ташаббускорлиги ўсганлигини қайд этиш билан бирга биз сайловолди кампаниясига ўз-ўзидан юз берадиган қандайдир жараён деб эмас, балки энг муҳим оммавий кампания деб, бу кампаниянинг муваффақияти юксак уюшқоқлик ва масъулият билангина таъминланиши мумкин, деб ёндашмоғимиз лозим.

Ҳозирги сайлов кампаниясига хос бўлган шароитда биз учун мутлақо янги ҳодисаларга дуч келишимиз мумкин, бу ҳодисалар фақат ижобий тусдагина эмас. Ўз депутатларининг давлат ҳокимияти янги олий органлари ишига муносиб ҳисса қўшишига қодир бўлган қайта қуришнинг чинакам фаол, қизғин тарафдорлари бўлишини истаётган сайловчиларнинг манфаатдорлиги билан бир қаторда бир қанча салбий жиҳатларга ҳам дуч келишимиз мумкин. Бу хусусда фактлар ҳам мавжуд. Гап гуруҳларнинг шахсиятпарастлиги, жиззакилиги, сиёсий мансабпарастлик кўринишлари ҳақида бормоқда. Миллатлараро муносабатларни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган муаммолардан фойдаланиб қолишни ҳам истисно қилиб бўлмайди.

Мана шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан партия ташкилотлари аниқ, принципиал позицияда туришлари лозим. Чинакам илғор кишиларни қўллаб-қувватлаш, номзодларга холисона баҳо бериш учун шароитни таъминлаш зарур. Сайлов кампанияси натижасида совет ҳокимиятининг олий органларида жамиятимиз барча қатламларининг, барча миллатлар ва элатларнинг вакиллари бўлишига эришиш керак, албатта. Бу принципиал жиҳатдан муҳимдир.

Партия янги сайлов Қонунининг демократик мазмунидан келиб чиқиб, ана шундай ҳалол позицияда туриб, сайлов кампаниясида иштирок этади.

Хуллас ҳозирги сайлов кўпгина янги, қизиқарли масалаларни, мислсиз талаблар ва вазифаларни ўртага қўяди. Уларни амалга ошириш учун келажакда қачонлардир эмас, балки ҳозирнинг ўзидаёқ жиддий идеология ишларини олиб бориш зарур. Бу ишни ҳамма жойда, кенг жабҳа бўйлаб авж олдириш керак. Матбуот, радио ва телевидение сайлов кампаниясига фаол қўшилиб, унинг барча жиҳатларини ва жараёнларини ўз вақтида ёритиши, сайловнинг сиёсий ислоҳотимиз мақсадларидан келиб чиқадиган принциплари асосида муваффақиятли ўтишига кўмаклашиши лозим.

Ҳозирги сиёсий даврнинг баъзи муҳим ҳусусиятлари ана шундай.

II.

Ўртоқлар! Пленумда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан СССР халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш масаласини муҳокама қилишга тўғри келади.

Маълумки, КПССдан СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи сайлов комиссияси ўтган йилнинг 9 декабрида матбуот орқали партия ташкилотларига, КПСС аъзолари ва аъзолигига кандидатларга мурожаат қилиб, партиядан депутатликка номзодлар хусусида таклифлар киритишни сўраган эди.

Комиссия бу таклифларни КПСС Марказий Комитетига тақдим этиш тартибини белгилаб берди. Жойларда ишлаётган коммунистларга оид таклифларни бошланғич партия ташкилотларида, сўнгра — юқори партия органларида, иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларида ҳам кўриб чиқишга қарор қилинди.

Комиссия таниқли сиёсат, давлат ва жамоат арбоблари, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, фан ва маданиятнинг бошқа республикалар, ўлкалар ва областлар территорияларида ишлаётган ёки яшаётган атоқли вакиллари номзодларига доир таклифлар бевосита КПСС Марказий Комитетига юборилиши мумкинлигини ҳам белгилаб берди.

Шундай қилиб, таклифларнинг икки оқими вужудга келди, улар ҳар бир коммунистга депутатликка номзодлар кўрсатишда иштирок этиш имкониятини берди. Бу эса номзодларни танлаб олиш учун қулай шароит яратди ва ўзини оқлади.

Қуйидаги маълумотлар бўлиб ўтган муҳокамаларнинг демократик тусидан далолат беради. Жойларда ишлаётган коммунистлар орасидан депутатликка номзодлар кўрсатишда 105 мингтадан кўпроқ бошланғич партия ташкилоти қатнашди. Улар юқори органларнинг кўриб чиқиши учун 31,5 минг номзодни таклиф этдилар. Кейинчалик шаҳар, район партия комитетлари кўриб чиқиш чоғида улар уч ярим минг номзодни қўллаб-қувватладилар. Шундан кейин номзодлар область, ўлка партия комитетларида, иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларида муҳокама қилинди. Бу ерда турли формалардан — партия комитетлари пленумлари, партия активлари йиғилишлари, бюронинг кенгайтирилган мажлислари формаларидан фойдаланилди. Пировард натижада партия комитетлари КПСС Марказий Комитетига 207 номзодни тақдим этдилар. Бу ўртоқларнинг рўйхати қўлингизда бор.

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти бош сиёсий бошқармасида батафсил муҳокама қилингандан сўнг ҳарбий қисмлар ва сиёсий органларнинг партия ташкилотларидан КПСС Марказий Комитетига 5 номзод тақдим этилди. Бу ўртоқлар ҳам қўлингиздаги рўйхатга киритилган.

Энди КПСС Марказий Комитетига бевосита партия ташкилотларидан, меҳнат коллективларидан ва айрим шахслардан тушган таклифлар тўғрисида. Бунда ҳаммаси бўлиб, салкам 12 мингта телеграмма, хат, йиғилиш қарорларидан кўчирма олинди. Бу таклифларнинг кўп қисми Сиёсий бюро аъзоларига, Сиёсий бюро аъзолигига кандидатлар ва КПСС Марказий Комитетининг секретарларига тааллуқлидир. Шу йўл билан жами 382 номзод таклиф қилинди. Уларнинг тахминан ярми партия ташкилотларида кўриб чиқилган

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ докладининг давоми

(Давоми. Боши биринчи бетда).

таклифлар билан бир хил бўлиб чиқди. Ана шуни ҳисобга олганда номзодлар рўйхати қисқарди. Бу рўйхат ҳам сизларнинг қўлларингизда бор. Шундай қилиб, ўртоқлар, агар такрорлашни ҳисобдан чиқариб ташласак, 1- ва 2- рақамли рўйхатлардаги 312 кишидан танлаб олишимиз керак.

Сиёсий бюро тушган барча таклифларни кўриб чиқди ва сизнинг муҳокамангизга 100 номзод рўйхатини қўяди. Бу рўйхат ҳам сизларда бор.

Пленумга номзодлар рўйхатини тузиш чоғида Сиёсий бюро қандай мулоҳазаларга амал қилганлигини маълум қилмоқчиман. Биз биринчи навбатда партия ташкилотларининг тавсияларига таяндик. Жойлардан тақдим этилган номзодлар рўйхатини Сиёсий бюро сизнинг муҳокамангизга қўйган рўйхат билан таққослаб, бунга ишонч ҳосил қилиш мумкин.

Сиёсий бюро жойлардан тушган таклифларда ишчилар синфи ва деҳқонларнинг энг фаол, обрўли вакилларига устунлик берилганлигини ҳам ҳисобга олди. Биз буни принципиал муҳим ва тўғри, деб ҳисоблаймиз. Бундай ёндашув партия сафларининг реал составини акс эттиради, партия сафларида эса ишчилар ва деҳқонлар кўпчиликни ташкил этади.

Бунда ана шу кишилар кўп йиллар давомида ва айниқса қайта қуриш йилларида ўзларининг яхши фазилатларини кўрсатганликлари ҳисобга олинди. Улар СССР халқ депутатлари юксак бурчини бажариш учун зарур бўлган сиёсий, амалий гражданлик сифатларига эгадирлар.

Эътибор берган бўлсангиз керак, булар асосан фаол ва самарали меҳнат қилишга қодир бўлган, куч-қувватга тўлган кишилардир. Муҳокама қилиш учун тавсия этилган ўртоқларга партия комитетлари кенгайтирилган характеристикалар тақдим этдилар. Агар бирор кишида савол туғилгудек бўлса, унга иттифоқдош республикалар Компартияси Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг шу ерда ҳозир бўлган биринчи секретарлари жавоб беришлари мумкин.

Тавсия этилганлар орасида кўпчилигимизга яхши таниш коммунистлар кўплигига эътиборингизни қаратмоқчиман. Улар бутун мамлакатга машҳур кишилардир. Бу фикримни исботлаш учун Кемерово областидан шахтёр В. М. Гвоздев, Тюмендан нефтчи В. Л. Сидорейко, Кубандан М. И. Клепиков, Украинадан Е. Н. Парубок каби кишиларнинг номларини келтиришим мумкин, В. Н. Голубевани, колхоз раиси, қишлоқда қайта қуришнинг актив курашчиси М. Г. Вагинни, Латвия ишчилар синфининг вакили К. И. Нюкшани, пахтакор ва фаол жамоатчи Т. Б. Қирғизбоевани ҳам ҳамма яхши билади, деб ўйлайман. Рўйхатда фан, техника ва маданиятнинг машҳур вакиллари номини ҳам кўриш мумкин. Номзодлар рўйхатига барча иттифоқдош республикалардан ўртоқлар киритилган. Бизнингча бу ҳам принципиал аҳамиятга эга.

Пленумда КПССдан депутатликка номзодлар составига партия раҳбарияти аъзоларини кўрсатиш масаласини қандай ҳал қилишни ҳам муҳокама қилиш лозим. Мазкур масала юзасидан Сиёсий бюро ўз мулоҳазаларини билдиришни ва уларни Пленум муҳокамасига қўйишни истайди.

Сизларга маълумки, СССР Министрлар Совети Раисидан ташқари ҳукумат составига кирувчи ўртоқлар депутат бўла олмайдилар. Биз мана шунга асосланамиз.

Сиёсий бюро жойларда ишлаётган Сиёсий бюро аъзолари ва аъзолигига кандидатлар, шунингдек территориал ёки миллий-территориал округлардан номзоди кўрсатилган иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг, ўлка ва область партия комитетларининг секретарлари ана шу округлардан бирида овозга қўйишга розилик беришларини мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайди. Шуни ҳам айтиб ўтайки, партия ташкилотлари уларнинг кўпларини кўрсатилган номзодлар рўйхатига киритганлар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолари, Марказий Комитет Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар ва КПСС Марказий Комитетининг секретарларига келганда эса, улардан янги Қонунга мувофиқ СССР халқ депутати қилиб сайланиши мумкин бўлганлари КПССдан депутатликка номзод қилиб кўрсатилишлари мумкин бўлур эди.

Марказий Комитет Пленумига маълум қилишни мен зарур деб ҳисоблаган мулоҳазалар мана шулардан иборат.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

10 январь куни КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда 1989 йилги иш плани муҳокама қилинди.

Сўзга чиққан кишилар бу йил комиссиянинг бутун фаолияти ҳамма жойда партия интизомини мустаҳкамлашга, уюшқоқлик ва талабчанликни оширишга, бюрократизм ва сансалорлик, хўжасизлик ва исрофгарчилик кўринишларига қарши курашни кучайтиришга, ошкораликни кенгайтиришга, партия ички турмушини демократиялашга йўналтирилишини таъкидладилар. Марказий Ревизия комиссияси ва жойлардаги Ревизия комиссиялари иши самарадорлигини ошириш, уларнинг партияда қайта қуриш жараёнини жадаллаштиришга таъсирини кучайтиришнинг энг муҳим шартларидан бири Марказий Ревизия комиссияси ҳар бир аъзосининг фаолиятини ва шу негизда бутун комиссия фаолиятини янада активлаштириш ва takомиллаштиришдан иборат.

Краснодар ўлкаси, Олмаота, Киев, Москва ҳамда Тула областлари ва Киев шаҳар партия ташкилотларида янгидан сайланган контрол ревизия комиссияларига ревизия ишларини йўлга қўйишда амалий ёрдам кўрсатишга алоҳида эътибор бериш кўзда тутилди.

Мажлисда партияда ревизия ишлари таъсирчанлигини оширишга қаратилган бир қанча мулоҳазалар ва таклифлар айтилди.

(ТАСС).

«Ташгорстрой»га қарашли «Отделстрой»нинг 28-қурилиш бошқармасида Муҳаммад Норбўтаев бошлиқ бригадани пешқадамлар сафида тилга олишади. Мазкур коллектив зиммасига юкланган ишлаб чиқариш топшириқларини ортиғи билан бажариб келмоқда. Бригада ютуқларида ишчиларнинг турдош касбларни ўзлаштирганлари ва ўз вазифаларини масъулият билан адо этаётганлари муҳим роль ўйнамоқда. Ҳар бир оилани уй-жой билан таъминлаш бугунги куннинг асосий вазифаларидан ҳисобланади. Шу сабабли ҳам замонавий талабларга жавоб берадиган квартиралар қуришга бригада аҳли муносиб улуш қўшяпти.

М. Норбўтаев бригадаси ҳозир Юнусобод массивининг 2-кварталида 9 қаватли бинонинг пардозлаш ишларини амалга оширяпти.

Сиз суратда кўриб турган пешқадам ишчилар — дурадгорлар Равшан Оқилов, ёшлар мураббийси Владимир Карасаев ва Қобул Орифжоновлар ўз меҳнатлари билан ҳамкасбларига намуна бўляптилар.

Е. Ботиров фотоси.

Тежамкорлар

Бунёдкор

ҒИШТЛИ деворни кўтараётган Собирнинг эпчил ҳаракатлари устозига ёқди-ю, лекин керакли ғишт парчалари атрофида бўлгани ҳолда бутунини синдириб ишлатиши ёқмади.

— Ғиштнинг майдаси ҳам ғишт, бутуни ҳам ғишт, — деди Қўчқор Йўлдошев шогирдига насиҳат қилиб.

Уста ярим-ёрти ғиштларни жой-жойига териб, ўз гапини амалда шогирдига кўрсатди. Собир қизариб кетдию, устозидан кечирим сўради...

Ҳа, Киров районидаги Виктор Малясов кўчасида қад ростлаётган бинода бўлганимизда бу воқеанинг гувоҳи бўлдик. Бу ерда бирйўла ёнма-ён уч муҳташам бино қад ростлаяпти. Буларнинг иккитаси 9 қаватли 440 ўринли ётоқхона, биттаси 22-ҳунар-техника билим юрти учун замонавий ўқув-тажриба биносидир. Бу уч қаватли, 720 ўринли ўқув корпусини 1989 ўқув йилида фойдаланишга топшириш планлаштирилган. Бинолар қурилишини 159-трестнинг 9-қурилиш бошқармаси бошлаб берган.

Уч бинонинг қурилиши бирйўла бошлаб юборилганлиги ишни узилишларсиз олиб боришга имкон бермоқда. Қанчалик ҳаракат қилмайлик, қанчалик гапирмайлик, қурилишларда хоҳ ғишт, хоҳ бетон, гоҳида темир ускуналарнинг танқислиги сезилади. Ўз вақтида етказиб келинмайди. Ана шундай пайтда 4—5 хил касбларни эгаллаб олган бинокорлар у ёки бу бинодаги ишни бажариб кетаверадилар. Шунинг учун бекор ўтиришларга чек қўйилган.

Қолаверса, бу ерда ишнинг кўзини биладиган, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор Қўчқор Йўлдошев бошлиқ комплекс бригада ҳамда Николай Депро бошлиқ электр-пайвандчилар иш олиб боришяпти. Бу бригадалар йилнинг дастлабки кунлари план-топшириқларини ошириб бажаришмоқда.

— Биз план кетидан қувиб, сифатни, тежамкорликни сира унутиб қўймаймиз,— деди қурилиш участкаси бошлиғи Собит Содиқов. Бу бригадалар ойига 60 минг сўмлик ўрнига 65—68 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга аҳд қилган!

Аҳил коллектив тежамкорликка муҳим эътибор беряпти. Ана шу уч бинони икки йилда битириб 40 минг ғишт, 25 куб метр тахта, 35 тонна арматура, 1000 киловатт-соат электр энергияси, 800 килограмм мих, 1,5 тонна электрод, 150 куб метр бетон тежаб қолишга аҳд қилишган.

Янги йилда бу ишлар ўз самарасини кўрсатяпти. Биз бу ерда иш сифатига, унумдорликка, тежамкорликка алоҳида эътибор бериб ишлаётган илғор бинокорлардан М. Мирaлимов, М. Савельев, Э. Юсупов, В. Могилин, Э. Латипов, О. Ҳасанов, Б. Эргашев кабиларнинг номларини ҳурмат билан тилга олганликларининг гувоҳи бўлдик. Ҳа, бригада пудрати асосида иш олиб борилаётгани ютуқлар гарови бўлмоқда. Бригадаларда инсон омилига алоҳида эътибор берилмоқда. Ишчиларга қулай иш шароити яратиб берилмоқда. Шу йил охиригача уч муҳташам бинони фойдаланишга топшириш бинокорларнинг эзгу ниятларидир!

С. СУЛТОНОВ.

26 март—СССР халқ депутатлари сайлови куни

Тайёргарлик қизғин

115-Тошкент-Ҳамза миллий - территориал сайлов округининг Ҳамза район Совети ижроия комитети биносига жойлашган сайлов комиссияси хонаси одамлар билан кун сайин гавжумлашиб бормоқда. Сайловчилар бу ерда ўзларини қизиқтирган барча саволларга жавоб олишлари ҳамда сайлов билан боғлиқ бўлган қўлланма ва қонунлар билан танишишлари мумкин.

Округ комиссиясининг раиси, республика «Агропромремонт» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси тажриба ремонт-механика заводининг директори Эдип Закирович Хатипов бошчилигида комиссиянинг уч марта йиғилиши ўтказилди. Унда ташкилий масалалардан тортиб, дастлабки босқич учун лозим бўлган барча муаммолар кўриб чиқилиб, муҳокама қилинди.

Комиссиянинг эртага бўладиган мажлисида сайлов участкаларини ташкил этиш ҳақидаги масала кўриб чиқилади. Кейин эса район ижроия комитети раҳбарлари билан биргаликда участка сайлов комиссиялари раис ва секретарлари билан йиғилиш ўтказилади. Шунингдек, меҳнат коллективлари ва турар жойларда номзодларни кўрсатишга бағишланган йиғилишларда қатнашиш ҳамда СССР халқ депутатлари сайловига номзодлари кўрсатилган кишилар билан учрашувлар ташкил этилади.

Хуллас, иш планида шунга ўхшаш тадбирлар сони кўп. Уларнинг ҳаммаси масъул кишиларга биркитиб қўйилган.

Ҳозирча комиссия хонасига ташриф буюрувчиларнинг сони 60 кишидан ошиб кетди. Улар оддий кишилар, ишчи вакиллари, корхоналарнинг раҳбарлари, маҳалла комитетининг активларидир.

М. КОМИЛЖОНОВ.

ЯНГИ ЛИНИЯ ИШГА ТУШДИ

Тошкент ўйинчоқлар фабрикасида янги, Италия мутахассислари тайёрлаган гальваник қолиплаш линияси ишга тушди. Бу линия ўйинчоқлар ассортиментини кўпайтириш билан бирга, меҳнат унумдорлигини ҳам оширади. Корхонада ўтган йилгига қараганда 1 миллион сўмлик кўпроқ маҳсулот тайёрлаш планлаштирилмоқда.

Д. МУРОДОВ.

Куюнчаклик билан ёзилган

Ётоқхонадаги нохушликлар

Тошкент тўқимачилик комбинати пойтахтимиздаги йирик саноат корхоналаридан бири. Неча йиллардирки, комбинат номи муттасил қолоқлар қаторида тилга олинади. Корхонанинг план-топшириқларни уддалай олмаётгани, бу ердаги кадрлар қўнимсизлиги тўғрисида жуда кўп марта ёзилди. Хўш, бунинг сабаби нимада? Нима учун корхонадаги аҳволни ўнглаб бўлмаяпти?

Назаримизда, комбинатда инсон омилига етарли эътибор берилмаётгани муваффақиятсизликлар сабабларидан биридир. Мисол учун М. Рустамова комендант, М. Тиллаева тарбиячи бўлиб ишлаётган комбинатга қарашли 6-ётоқхонани олиб кўрайлик. Бу ерда 367 киши яшайди. Бироқ уларнинг яхши яшашлари, меҳнатдан сўнг кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун бу ерда шарт-шароитлар яратилмаган.

— Куз келиб, ҳаво сал салқинлашиши билан бизни ташвиш босади,— дейишади 55-хонада истиқомат қилувчилар В. Нафасова, О. Маманова, Т. Нуриллаевалар. — Чунки бир неча йилдирки, хоналаримиз иситилмайди. Иситиш системасини тузатиш эса на комбинат раҳбарлари, на ётоқхона коменданти хаёлига келади...

Афсуски, 39, 41, 50, 120-хоналарда ҳам шундай манзарани кўрдик. Кўрпа-тўшак, чойшаблар эскилигидан йиртилиб кетган. Иситилмаслиги камлик қилганидек, деразаларда ойналар йўқ. 2—3 кишилик хоналарда 4—5 киши тиқилиб яшайди. Стол, стуллар етишмайди. Қорақалпоғистондан келиб комбинатда ишлаётган Э. Чунгик, О. Жуманазаровалар билан суҳбатлашганимизда, улар 115, 128-хоналарда кийим иладиган шифонер йўқлигидан кийимларини полга қўяётганликларини айтишди. Ётоқхона ҳовлисидаги душхона, кир ювиш жойлари ҳам ачинарли аҳволда. Эшик ва деразаларнинг ойналари синган, деворлари нураб ётибди, томдан эса чакка ўтади. Санитария жиҳозлари ишдан чиққан, кранлар йўқ. Бу хоналар йиғиштирилмайди.

— Мана яқинда душхона ва коридор, яшаш хоналарининг бир қисмини ремонтдан чиқаришади, дейишганига ҳам бир йил бўлди, — дейди комбинатга қарашли 14-ётоқхонада яшовчи механика цехи ишчилари С. Очилов ва Н. Мавлоновлар. — Лекин душхона ва кирхонада ҳеч қандай ремонт иши бажарилмади. Кириш эшиги ва ойналар синган. Мавжуд тўртта душдан атиги биттаси ишлайди. У ҳам бўлса ручкасиз. Томдан чакка ўтиши одатий ҳол бўлиб қолди. Ошхонада эса электр плита носоз, очгичлари йўқ. Шамоллатиш ва иситиш системалари ишламайди.

— 1986 йилдан бери 24-хонада яшаб келамиз,— дея суҳбатга қўшилди ип цехи ишчиси М. Адамова, — деразалар яхши ёпилмайди. Бир қисмида ойна, шкаф синиқ, стол-стуллар етишмайди.

Бу ердан чиқиб, маданий ҳордиқ олиш хонаси —«Қизил бурчак»ка кирганимизда яқин орада одам зоти қадам босмаганига ишонч ҳосил қилдик. Стол-стуллар чанг, умуман қизил бурчак жиҳозланмаган. Шифт ва деворларда ўргимчаклар уя қуриб олишган.

Комбинатга қарашли 13-ётоқхона кичик оилали ишчи ва хизматчиларга ихтисослашган, бу ерда Г. Савицкая комендант бўлиб ишлайди. Бу ердаги аҳвол ҳам бошқаларидан яхши эмас.

— 1977 йилдан бери яшайман,— деди йигирув цехи ишчиси С. Норқобулова. — Уч фарзандим бор. Хонамиз эса 12 квадрат метрдан иборат. Оддий шароит ҳам яратилмаган. Худди шунақа хоналарда А. Сайтназарова, У. Юнусовалар ҳам учтадан фарзандлари билан яшашади.

Иккинчи қаватда ошхона жиҳозлари етишмаслиги сабабли болаларга овқатни хонада электр плиталарда тайёрлашга тўғри келяпти. Бу ғоятда хавфли бўлиб, техника хавфсизлиги талабларига зиддир. Ошхоналардаги мавжуд плиталар носоз, ручкалари етишмайди. Шифт эса қора қурум билан қопланган. Деразалар зич ёпилмайди, сув қувури кранлари ишламайди. Уй-жой бошқармаси электриги Р. Тазетдинов билан қилган суҳбатимиздан шу нарса маълум бўлдики, улар сантехника ва электр жиҳозларини умуман олишмас экан. Слесарь С. Нуникий унинг сўзларини тасдиқлади. Биз 2-ётоқхонада бўлганимизда (комендант Ф. Я. Шокирова) тоза ва ифлос чойшаблар сақланишида гигиенага риоя қилинмагани, ифлослари тоза чойшаблар билан сақланаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Чойшаб тарқатувчи У. Бабишоева эса медицина кўригидан ўтмаган.

Ётоқхонанинг 3-қаватида коридор полларидаги линолиумлар йиртилган, санузелда эса ойна ва эшиклар синиб ётибди. Мавжуд 8 крандан 4 таси ишлайди, ошхона эса хўжалик омборига айлантирилган. Каравот, стол-стуллар сақланади. Бу ерда душхона, кирхона йўқлиги сабабли хонада кир ювишга тўғри келмоқда. Иссиқ сув 1988 йил май ойидан бери келмайди. Ошхона ишламайди. Тўғри, душхона бор, ҳовлида жойлашган бўлиб, 500—600 метр узоқда, лекин иситиш системаси ишдан чиққан.

Д. ОБЛАЕВ,
У. ШОРИХСИЕВ.

ЖАҲОН ШАҲАРЛАРИДА

⊙ ПЕКИН

Бу ерда совет илмий адабиёти кўргазмаси очилди. Унга 500 дан ортиқ махсус илмий-техникавий адабиёт янгиликлари ва билимларнинг кўп соҳалари, шу жумладан математика, химия, физика, фаннинг ривожланиш тарихи бўйича вақтли нашрлар қўйилган. Алоҳида бўлимда хитойлик муаллифларнинг рус тилига таржима қилинган ва СССРда нашр этилган асарлари билан танишиш мумкин.

Кўргазманинг очилиш маросимида таъкидланганидек, унинг ўтказилиши ХХР илмий доираларини совет олимларининг сўнгги ишланмалари билан бундан буён танишишларига, икки социалистик мамлакат илмий ноширлари ўртасида бевосита ҳамкорлик муносабатларини йўлга қўйишга кўмаклашади.

⊙ СОФИЯ

Болгарияда чиқарилган почта маркалари туркуми «Энергия—Бўрон» ракета-космик системаси парвозига бағишланган. Маркада совет космик кемаси автомат равишда қўндирилаётган дақиқа акс эттирилган.

Нархи 1 лев турадиган маркалар туркуми 200 минг нусхада чиқарилди.

⊙ ПРАГА

Словакиянинг Мартин шаҳрида «Мартимекс» ташқи савдо ташкилоти билан Совет Иттифоқининг «Автоэкспорт» ташкилоти вакиллари қиймати 500 миллион крон турадиган катта шартномани имзоладилар. Шартномага кўра, Чехословакиянинг «Оғир машинасозлик заводлари» бирлашмаси кучли дизель моторларининг навбатдаги туркумини тайёрлаб, Совет Иттифоқига жўнатади. Бу моторлар Белоруссиянинг Жодино шаҳридаги «БелАЗ» автозаводида чиқарилаётган 110 тонна юк кўтара оладиган автосамосваллар учун мўлжалланган.

(ТАСС).

Гиёҳвандлик — Ғарбий Европа ва Шимолий Америка газета ва журналлари саҳифаларида ҳамон катта эътибор берилаётган мавзулардан биридир. Ана шу муаммо билан шуғулланувчи журналистларда жиноий бизнеснинг энг бой ва обрўли корчалонларининг 200 га яқин оиласини бирлаштирган Колумбия кокаин мафиясининг, бошқача қилиб айтганда «Медельин гуруҳи»нинг фаолият жабҳаси мустаҳкамланиб, кенгайиб бораётганлиги айниқса ташвишлантирмоқда. Айрим маълумотларга қараганда улар жаҳон кокаин операцияларининг 80 процентини ўз назоратлари остига олганлар.

Ҳозир мазкур гуруҳ ва улар билан алоқадор ўта ўнг гуруҳлар шундай қудрат тўплашганки, аслида бутун Колумбия аҳолиси ҳаётига ўз ҳукмини ўтказишмоқда. Фақат 1988 йилнинг биринчи ярмидаёқ ёлланма қотилларнинг қўлида 300 дан зиёд киши ҳалок бўлди. Уларнинг аксариятини сиёсий арбоблар, касаба союз фаоллари, сўл эътиқод намояндалари ташкил этади.

СУРАТДА: Колумбия кокаин мафияси навбатдаги қурбонларини дафн этиш.

ТАСС фотохроникаси.

КАЛЕЙДОСКОП

ОШХОНА МЎЪЖИЗАСИ

Япониянинг икки йирик компанияси «ошхона муаммоси»ни ечиб, уй бекалари мушкулини осон қилишга азму қарор қилдилар. Улардан бири — уй-жойларни лойиҳалаштириш ва қурилиши билан шуғулланувчи «Мисава хоумз» бўлса, иккинчиси рекламага муҳтож эмас — бу «Сони» электрон концернидир.

«Мисава» ва «Сони» мутахассисларининг бирлашган группаси олдига шу йилнинг охирига қадар батамом автоматлаштирилган ошхона ансамблини яратиш вазифаси қўйилган. Мазкур ансамбль таркибига видеокамералар, ошхонадаги барча агрегатлар ва мосламаларнинг, шу жумладан печка, қовуриш, гуруч қайнатиш мосламаларининг, гўштқиймалагич ва миксерларнинг, идиш-товоқ ювувчи машинанинг ишини назорат қилиб турувчи дистанцион бошқарув пульти, ҳатто... диван киради. Лойиҳа муаллифларининг фикрига қараганда, ансамблнинг сўнгги жиҳози — диван автоматларнинг ишини видеокамералар ёрдамида кузатувчи уй бекасига қулайлик яратиш учун мўлжалланган.

ХИЗМАТДАН МАМНУНМИСИЗ!

Илғор бўлиш масъулияти

Шаҳримиздаги энг гавжум Олой бозори ёнидаги бекатдамиз. Тўхтаб ўтаётган автобусларнинг саноғидан янглишасиз. Бири тўхтаб юрмасиданоқ иккинчиси етиб келади 169-автобус келиб тўхтади. Машинадан тушганларни саволга тутдик.

— Сиз бу маршрутдаги автобусларга тез-тез чиқиб турасизми! Уларнинг хизматини қандай баҳолайсиз!

— Мен Галина Николаева, савдо ходимиман. Ҳа, бу маршрутдаги автобусларга тез-тез чиқиб тураман. Шоферлари хушмуомала, машина салони доимо тоза бўлади. Умуман, яхши хизмат кўрсатишади.

— Мен Дилбар Раҳмонова. Черняевка посёлкасида яшайман. Ишга шу автобусда келиб, қайтаман. Бирор марта ҳам график бузилиб, автобус кутиб қолганим йўқ. Ҳайдовчиларга фақат раҳмат дегинг келади.

Хизматинг эвазига раҳмат эшитишдан юксакроқ баҳо бўлмаса керак! Кишиларнинг баҳоси меҳнатинг даражасини белгилайди. Йўловчилар мамну бўлаётган 169-«тезкор» белгили автобуслар «Коммунистик» автостанцияси билан Черняевка посёлкаси оралиғида қатнайди. 3-автобус парки машиналари қатнайдиган бу маршрут ҳақида доимо илиқ сўзлар эшитасиз.

Навбатдаги автобусни маршрут бригадири бошқараётган экан. Ўзини Эркин Мирзабоев деб таништирган бу йигит билан «Коммунистик» автостанциясида суҳбатлашдик.

— Бригадамиз 32 кишидан иборат. 16 та автобус ихтиёримизга берилган. Ҳар куни 12 тадан машина рейсга чиқади. 4 таси резервда қолади, бошқ буюртмалар бўйича қатнайди.

Кейинги пайтларда матбуотда, радио, телевидениеда шаҳримиздаги, шунингдек шаҳардан ташқарига қатнайдиган маршрутлар ҳаракати ҳақида тез-тез танқидий гаплар айтилияпти. Йўл қўйилаётган камчиликларга шофёрлар ҳам асосий айбдор эканлигини тан олиш керак. Турли баҳоналар билан графикни бузиш инсофсизлик деб ўйлайман. Давлат машинаси-ку деб, автобусларга эътиборсизлик ҳам ярамайди. Аввало бу техникага минглаб сўм сарфланган, қолаверса, у халққа хизмат қилиши керак. Дастлаб мен бригадани қабул қилганимда, анча қийнагандим. Албатта, 32 киши бирдай ишлай олмайди, деб ўйлардим. Бригада пудрат системасига ўтгандан кейин иш анча жонланди. Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун шиори асосида иш юритдик. Кимдир планни бажармаса, бригада ойлик мукофотдан маҳрум бўлади, ойлик ҳам камаяди. Иккинчидан, ҳайдовчиларнинг машинага, маршрутга, йўловчиларга, қилаётган хизматга бўлган масъулиятини оширдик. Автобусларга худди шахсий машинадагидек эътибор беришни талаб қилдик.

Ихтиёримиздаги автобусларнинг ҳаммаси ЛАЗ—695 маркали бўлиб, уларнинг бир кунлик хизмат ҳақи 85—90 сўм қилиб белгиланган. 12 автобус кунига 1280—1300 сўмлик хизмат кўрсатяпти. Бригадамизда ҳайдовчилар ўртасида ҳам ўзаро беллашув ташкил этилган. М. Зоҳидов, Н. Ғуломов, Д. Мирзабоев Э. Алматовлар мусобақада ғолиблик қилишяпти.

Автобус паркидан маълум қилишларича, бу бригада ўтган йилги план топшириқларини ортиғи билан адо этган. Йўловчиларга белгиланган 397 минг 000 сўмлик ўрнига 440 минг сўмлик хизмат кўрсатилган. Маршрутлар ўртасида ўтказилган мусобақада йил давомида 7 марта ғолиб чиқиб, пул мукофоти билан тақдирланган.

Шоферларнинг касбга бўлган муҳаббати, садоқати, ўз вазифасига бўлган масъулияти уларнинг бу йил ҳам ғолиблар қаторида юришларига асосий омил бўляпти.

С. ШАМСИДДИНОВ.

Эртага — Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати бошланади

Давр талаби

Шу йилнинг 12—19 январь кунлари мамлакатимизда Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати ўтказилади. Бу муҳим йирик демографик-статистик тадбир бўлиб, 285 миллионли совет кишиларининг ҳар бирига тааллуқлидир. Шу муносабат билан жамоатчи мухбиримиз В. И. Ленин номидаги ТошДУ аҳолишунослик лабораториясининг илмий ходими, аввалги (1979 йил) ва мана шу йилги аҳоли рўйхати иштирокчиси Р. Ж.ОРТИҚБОЕВ билан суҳбатлашди.

— Эртага бошланадиган 1989 йилги аҳоли рўйхати аввалгиларидан қайси жиҳатлари билан фарқ қилади?

— Албатта, дастлаб шуни таъкидлаш лозимки, ҳар бир аҳоли рўйхати ўз даврининг фан-техника тараққиётини, статистика ва демография ютуқларини акс эттириш билан бир қаторда, мамлакатнинг куч-қудратини ҳам намоён қилади. Саволга қисқа қилиб, қуйидагича жавоб бериш мумкин. Биринчидан, бўлажак аҳоли рўйхати нафақат аҳолининг сони, таркиби ва географик тарқалиши тўғрисида, балки уларнинг турар жой шароитлари, шу жумладан бинонинг қулайлиги, хоналарининг сони, майдони ва хоказолар ҳақида ҳам мукаммал маълумотлар беради. Иккинчидан, аҳоли рўйхати бланкаларидаги саволлар сони 1979 йил аҳоли рўйхатидаги саволларга нисбатан еттитага кўп, яъни 25 тадир. Учинчидан, энг муҳими, биринчи маротаба ўзи ўқийдиган «Бланк—6» номли махсус қурилма қўлланилади. Бу мураккаб бўлган ҳисоблаш жараёнларини тезлаштиради.

— Ўтмишдаги ўтказилган аҳоли рўйхатлари тўғрисида нималар дея оласиз?

— Совет даврида аҳолининг биринчи рўйхати 1920 йилнинг августида, яъни мамлакатимиз учун энг оғир шароит ҳукм сурган пайтда ўтказилган бўлиб, мамлакат аҳолисининг фақат 72 процентигина рўйхатга олинган эди. Мен 1926 йилги биринчи Бутуниттифоқ аҳоли рўйхатининг совет демографик статистикасининг тараққиётига катта таъсир кўрсатганлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Кейинги Бутуниттифоқ аҳоли рўйхатлари 1939, 1959, 1970 ва 1979 йилларда ўтказилди.

— Мамлакатимиз, айниқса шаҳарлар учун аҳоли рўйхати қандай аҳамиятга эга?

— Шубҳасиз, аҳоли рўйхати биринчи навбатда инсонлар учун, уларнинг фаравон ҳаёт кечиришлари учун хизмат қилиши зарур, чунки инсон омили мамлакатимизнинг социал-иқтисодий тараққиётини ҳаракатлантирувчи асосий куч. Халқ хўжалигини планли равишда ривожлантириш учун биринчи навбатда аҳолининг сони, таркиби, географик жойлашиши, уларнинг ўсиш қонуниятлари тўғрисида аниқ ва мукаммал статистик маълумотлар бениҳоят зарурдир. Ана шу мақсадларда ўтказилган аҳоли рўйҳатининг аҳамияти беқиёсдир. Аҳоли рўйхати аҳамиятининг яна бир қиррасини таъкидлаб ўтмоқчи эдим. Бу ҳам бўлса унинг натижалари фан равнақи, меҳнат ресурсларидан рационал фойдаланиш, айниқса шаҳарларда, турар-жой муаммоларини илмий-амалий асосда ҳал қилиш учун хизмат қилади.

— Рустам Жўрабоевич, сизнинг аҳолишунос тадқиқотчи эканлигингизни билганимиз учун шаҳарлар, айниқса севимли Тошкент шаҳримизда ўтказиладиган аҳоли рўйхати тўғрисида ҳамда шаҳримиз аҳолиси билан боғлиқ бўлган баъзи бир муаммолар ҳақида ҳам батафсилроқ тўхталсангиз. Ўйлаймизки, бу масала кўпгина оқшомхонларни ҳам қизиқтирса керак.

—Дарҳақиқат, жаҳон миқёсида шаҳарлар гўёки аҳоли тўпланган қутбларни эслатади. Агар демограф тадқиқотчиларнинг нуқтаи назаридан қаралса, «аҳоли ва шаҳар» муаммоси шу куннинг энг долзарб ҳамда ўта мураккаб масаласи тарикасида шаклланади. Шу боисдан ҳам ўтмишда шаҳарлар доирасида аҳоли рўйхатини ўтказиш мунтазам равишда олиб борилган. Масалан, ўтган асрнинг охири ва асримизнинг бошларида аҳоли рўйхатлари Москва ва Петербург шаҳарларида кўплаб ўтказилган. Шунингдек, Тошкент шаҳрида ҳам бир неча маротаба аҳолини рўйхатга олиш ишлари амалга оширилган.

Албатта, сиз айтганингиздек йирик шаҳарларнинг ўзига хос ечимини кутаётган кўпгина муаммолар йиғиндиси мавжуд. Мен фақат баъзи бирларигагина тўхталмоқчиман. Фикримча, шаҳримиз ҳаёт тарзи билан боғлиқ бўлган муаммолар қаторига меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш, аҳолини етарли даражада турар жой билан таъминлаш, маданий-маиший хизмат тармоқларини планли ва комплекс режалаштириш, ягона тарнспорт тармоқлари системасини ишлаб чиқиш, асосийси, юқоридаги барча тадбирларда экологик вазиятнинг қулайлик даражасини ҳисобга олиш каби масалаларни киритишни истардим. Айтилганларга қўшимча қилиб шу нарсани алоҳида уқтирмоқчиманки, бу ҳам бўлса Тошкент аҳолиси сонининг жадал суръатлар билан тобора ўсиб бориши масаласидир. Масалан, шу кунларда шаҳримизда истиқомат қилувчилар сони ҳар йили ўрта ҳисобда 50—60 минг кишига ошмоқда. Агар шу зайлда кетаверса, 2000 йилга бориб пойтахтимиз аҳолиси қарийб 3 миллион кишига етади. Шу йилги аҳоли рўйхатининг таҳлили албатта биз кўриб ўтган долзарб муаммоларни илмий асосда ечишда муҳим роль ўйнайди деб ўйлайман.

— Аҳоли ялпи рўйхатини уюшқоқлик билан ўтказиш мақсадида қандай тадбирлар белгиланган?

— Саволингиз жуда ўринли. Шубҳасиз, аҳоли ялпи рўйхатини ўтказиш ниҳоятда мураккаб жараён бўлиб, баъзида йиллаб пухта тайёргарликни талаб этади. Амалда ҳам шундай бўлди. Масалан, СССР статистистика Давлат комитети томонидан нашр қилдирилган А. Г. Волковнинг «1988 йилги Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати» (ҳажми 5,5 босма лист) китобчасини бу борада энг муҳим қўлланма тарикасида қабул қилиш мумкин. Ҳозир бу қўлланма китоб дўконларида сотилмоқда. Бундан ташқари махсус программа, инструкция ва ташкилий план лойиҳалари мутасадди мутахассислар томонидан атрофлича муҳокама қилиниб, тасдиқдан ўтган. Асосийси ялпи аҳоли рўйхатини яхши ўтказиш учун ҳисобчилар махсус тайёргарликдан ўтказилди. Уларга малакали инструкторлар муайян йўлланмалар бердилар. Жумладан, фақат Тошкент шаҳри аҳолисини рўйҳатга олиш билан шуғулланадиган тўққиз минг ҳисобчи кадрлар ўқитилиб тайёрланди. Улар орасида турли касб эгалари бор. Менимча, биргина В. И. Ленин номидаги ТошДУдан минг кишига яқин ўқитувчи, илмий ходим, студент, лаборантларнинг ана шу ўта масъулиятли ишга жалб қилинганлигини эслатиб ўтишнинг ўзи кифоядир.

Албатта рўйхатдан ўтиш ва барча саволларга аниқ ва тўғри жавоб бериш мамлакатимизда яшаётган ҳар бир кишининг муқаддас гражданлик бурчидир. Негаки, озгина ноаниқликлар ҳам аҳоли рўйхати маълумотларининг сифатига жиддий таъсир қилиши турган гап. Шунинг учун ҳам аҳоли рўйхатини олувчиларнинг, яъни ҳисобчи кадрларнинг назаридан бирорта уй, хона, киши четда қолмаслиги керак. Шу билан бир қаторда ҳар бир киши аҳоли рўйҳатидан ўтишга интилиши зарур, зеро бу муҳим тадбир ҳар биримизнинг вазифамиздир.

Суҳбатни В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети ўқитувчиси, СССР География жамиятининг ҳақиқий аъзоси Абдурасул СОАТОВ ёзиб олди.

«САЛОМАТЛИК» КЛУБИ

«Саломатлик» клубидаги материаллар медицина фанлари кандидати, доцент **Эркин Йўлдошевич Қосимов** таҳрири остида берилмоқда.

Ҳурматли редакция! Қандли диабет қандай хасталик, унинг давоси ва парҳези ҳақида мақола беришингизни илтимос қиламиз.

К. МУҲАМЕДОВ,
Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветерани.

Қандли диабетнинг давоси борми?

ҚАНДЛИ диабет жуда қадимдан маълум касаллик бўлиб, унга кўпда эътибор берилмагани ва даволаш йўллари яхши йўлга қўйилмагани сабабли кўплаб кишилар ҳалок бўлган. Ҳозир ҳам қанд диабети, яъни қанд касаллиги медицина оламида турган энг муҳим муаммолардан бири ҳисобланади. Бу, аввало унинг кенг тарқалганлиги билан боғлиқдир. Маълумотларга қараганда, ер юзида 60 миллион киши қандли диабет билан хасталанган. Ўлка медицина илмий-тадқиқот институти ходимлари томонидан олиб борилаётган текширишларда республикамиз областлари аҳолисининг 1,5—2 проценти қандли диабет билан касалланганлиги аниқланган. Баъзи мамлакатларда кекса ёшдаги кишиларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи шу касалликка дучор бўлган. Бу дардга чалинган беморлар орасида бутун аҳолига нисбатан юрак ва мияга қон қуйилиш касалликлари 2—3 баравар, ногиронлик 10 маротаба кўп учрайди. Оёқлари қора сон бўлиб, кесиб ташланиш ҳам учраб туради. Шунинг учун диабетнинг олдини олиш ва уни барвақт аниқлаш, унга қарши кураш чораларини такомиллаштириш жуда муҳимдир.

Аввало шуни айтиш керакки, қандли диабет ички секреция безлари касалликлари қаторига киради. Бунда, энг аввало углевод, кейинчалик оқсил ва ёғ алмашинуви бузилади. Шунинг учун уни модда алмашинуви бузилиши касаллиги деб ҳам юритилади. Ошқозон ости бези ҳужайралари инсулин гармонини ишлаб чиқарар экан, ана шу гармон етарли даражада ишланмаслиги қандли диабет пайдо бўлишининг асосий сабабидир. Организмда инсулин етишмаслиги натижасида модда алмашинувининг ҳамма турлари ҳам чуқур бузилади. Инсулиннинг етишмовчилиги туфайли организмда глюкоза тўла ўзлаштирилмайди, қонда қанд миқдори ортиб, пешоб билан ажрала бошлайди.

Қанд диабетининг пайдо бўлиши ва ривожланишида кўпгина аъзоларининг иштироки аниқланган, лекин уларнинг таъсири амалга оширишда марказий асаб системаси сабабчи бўлади. Шунинг учун марказий асаб системаси ишининг бузилиши, яъни қўрқиш, узоқ муддат давомида ташвишланиш, асабийлашиш, изтироб чекиш, бошни уриб олиш касалликнинг ривожланишига сабабчи бўлади. Бундан ташқари семириш, жисмоний меҳнатнинг, ҳаракатнинг чегараланиши, яъни кўпинча бир жойда ҳаракатсиз ўтириб ишлаш, баъзи вақтларда ўткир ва сурункали юқумли касалликлар ҳам қандли диабетни келтириб чиқаради. Ҳаддан ташқари кўп овқат ейиш, узоқ вақт ширинликларни меъёридан ортиқча истеъмол қилиш инсуляр аппаратининг ҳолдан тойишига олиб келади.

Касаллик секин-аста, зимдан авж олади. Беморлар қандли диабетни борлигини ўзлари билмасликлари ҳам мумкин. Агарда улардан сўрасангиз, «Оғзим қурийди, чанқайман, кўп чой ёки сув ичаман», деган гапларни айтишади. Дарҳақиқат, қандли диабет касаллигига учраган беморлар кўп чанқайдилар. Уч литрдан ўн литргача ва ундан ҳам ортиқ суюқлик истеъмол қилишлари мумкин. Ичилган суюқлик миқдорига қараб, организмдан шунча суюқлик ажралади. Доим очлик ҳисси сезилади. Бунда бемор қанча кўп овқат ейишига қарамай семирмасдан, озиб кетади. Бундан ташқари дармонсизликдан, ишёқмасликдан, тез чарчашдан, тез асабийлашишдан, уйқусизликдан, тери қичишишидан ва баданида йирингли яралар ҳосил бўлишидан шикоят қилади. Касалларда оғиз бўшлиғининг яллиғланиши, ҳатто тишларнинг тушиб кетиши юз бериши мумкин. Бундан ташқари, диабет касаллигида асаб толалари ҳам зарарланади. Соғлом кишиларнинг пешобида қанд бўлмайди. Беморларникида эса қанд борлигини аниқлаш мумкин.

Касаллик ўз вақтида даволанмаса оғир асоратларга олиб келиши мумкин. Бу асоратлар буйрак, кўз, юрак, мия ва қон-томирларида юз беради. Модда алмашинуви, айниқса ёғ алмашинуви бузилганида қонда ёғ кислоталарининг тўла парчаланмаган маҳсулотлари — кетон таналари ҳосил бўлади. Унинг кўпайиши эса организмнинг заҳарланишига ёки диабетга олиб боради.

1921 йилда биологик актив модда, яъни инсулин гармонининг олиниши қандли диабетни даволашда катта аҳамиятга эга бўлди.

Ҳозирги вақтда инсулин сифатини яхшилаш борасида кўп ишлар қилинмоқда. Ҳозирга қадар инсулинлар қорамол ва чўчқанинг ошқозон ости безидан олинган бўлиб, ўз таркибида оз бўлсада қўшимча моддалар сақлайди.

Ҳайвонлардан олинган инсулин қисман бўлсада, одам инсулинидан фарқ қилади. Бундан ташқари, ҳайвонлардан олинган инсулин аллергик реакциялар, тери ости тўқималарининг нобуд бўлишига олиб келади.

Ҳайвонлардан олинган инсулиннинг салбий таъсирини камайтириш мақсадида қўшимча моддалардан тозалаш йўллари излаб топилди. Кейинги йилларда одам инсулинини олишнинг самарали йўллари ишлаб чиқилди. Ген инженерлиги усулида ичак таёқчаси бактериясига одам инсулинининг гени киритилиши билан олинган инсулин ниҳоятда самаралидир. Яқин келажакда ген инженерлиги усулида олинган одам инсулинини қўллаш имкониятига сазовор бўламиз. Яна институтимизда ишлаб чиқарилган, ёнда олиб юриладиган дори дозатори клиник синовдан ўтди. Бу митти инсулин дозатори қандли диабет билан оғриган беморларнинг аҳволини яхшилаши билан қонидаги глюкоза миқдорини нормал сақлашга ёрдам беради. Қандли диабетни даволашда олиб борилаётган тадқиқотлардан яна бири ошқозон ости бези бета ҳужайраларини бемор организмига кўчириб ўтказишдан иборат.

Булардан ташқари, қонда қанд миқдорини камайтирувчи препаратларнинг кўп хиллари мавжуд. Фақат бу дорилардан врач билан маслаҳатлашиб фойдаланиш керак. Диабет қолдиқлари физиотерапевтик усуллар билан даволанади. Семиз одамларга даволаш гимнастикалари буюрилади.

Беморларни санаторий-курортларда даволаш қандли диабет учун асосий даво ҳисобланмайди, бироқ беморларнинг умумий аҳволини яхшилашга, иш қобилиятини тиклашга ёрдам беради. Қуйидаги санаторийларда қандли диабет касаллари даволанади: Пятигорск, Трускавец, Есентуки, Джемчук, Миргород, Друсенский, Боржоми ва бошқалар. Қандли диабетлар учун овқатланиш режими врач билан бамаслаҳат олиб борилади.

Касаллик хусусиятларга, инсулин қўлланишига ва қўшилиб келган касалликлар бор-йўқлигига қараб ҳар кимнинг ўзига яраша парҳез овқатлар буюрилади. Беморларга ёғсиз гўшт, парранда гўшти ва балиқдан тайёрланган овқатлар, кунига бир-икки дона қайнатилган тухум ёки қуймоқ буюрилади. Шунингдек, сут, қаттиқ, кефир, простокваша, ёғсиз творог ва творогдан тайёрланган таомлар буюрилади. Сариёғ, эритилган ёғ, тозаланган кунгабоқар ёғи ва зайтун ёғидан кунига оз миқдорда истеъмол этишга рухсат берилади.

Қора ёки кепакли ундан ёпилган нонлар фойдали ҳисобланади. Картошкадан ташқари барча хил сабзавотлар, кўкатлар ва улардан тайёрланган овқатларни истеъмол этса бўлади. Институтимизда диабет касаллар учун ўзбек миллий таомлари менюга киритилган...

Диабет касалликлари учун ширин овқатлар рухсат этилмайди. Узум, ўрик, қовун ейиш мумкин эмас. Ёрма, макарон ва вермишел шўрвалар ҳам рухсат этилмайди. Спиртли ичимликларни ичиш, чекиш сира мумкин эмас.

Баъзи беморлар яқин одамлари ва табибларнинг таъсирларига кўра турли хил ўтлар ва гиёҳлардан тайёрланган дориларни ва мева шарбатларини ичганликларини гапирадилар. Ҳаттоки, спиртли ичимликлар қонда қанднинг миқдорини камайтиради, деган мулоҳазаларни ҳам айтадилар. Баъзи бир беморлар овқатланиш тартибини бузадилар. Тўй, ё, туғилган кун деб, ёки бирон бир баҳона билан ҳар хил овқатларни ҳаддан ташқари кўп истеъмол қиладилар. Оқибатда организмда модда алмашинуви бузилади ва салбий оқибатларга олиб боради.

Қандли диабетнинг олдини олиш учун биринчи навбатда семиришнинг олдини олиш керак. Бунинг учун семиришга мойил кишилар углеводли, оқсилли ва ёғли моддаларни камроқ истеъмол қилишларини маслаҳат берамиз. Парҳезга риоя қилиш билан бирга жисмоний ишлар билан шуғулланиб тургалари маъқул.

Ҳар бир бемор истиқомат этадиган жойи бўйича ҳисобга олиниб, вақти-вақти билан врач назорати остида текширилиб турилади. Бу эса касалликни тўғри даволаш учун, парҳезни бир текис олиб бориш учун катта аҳамиятга эга. Эндокринологик диспансерлар ва кабинетлар фақат диабетни даволабгина қолмай, касалликнинг асоратларининг олдини олиш, даволаш соҳасида ҳам фаол иш олиб боришлари лозим.

Қандли диабет касаллиги наслдан - наслга ўтадими, деган савол туғилиши мумкин. Диабет касаллиги наслдан-наслга тўғри ўтмайди. Масалан: ота-онаси ёки улардан бири қандли диабет билан оғриган оилада туғилган болалар бевосита касалликка чалинмайди. Аммо, бундай оилада туғилган болаларда қандли диабет билан касалланиш хавфи ортиқроқ бўлади.

Ҳозирги пайтда институтимизда эндокриник касалликларининг сабаблари, клиник белгилари ва улардан келиб чиқадиган асоратлар устида иш олиб борилмоқда. Институтга эндокриник касалликларни ўрганиш учун талантли ёш олимлар, врачлар жалб этилмоқда. Бизда яқин орада янги бино қуриб топширилади. Бу бинонинг қурилиши ҳозирги давр талабига жавоб беради. Бино замонавий медицина асбоб-ускуналари билан таъминланади. Лабораторик текшириш усуллари ҳам давр талабига жавоб беради.

Ҳозирги вақтда республика миқёсида диабет касалликлари учун жамият тузилган. Бу жамият эндокринолог врачлар билан ҳамкорликда беморларнинг ўз-ўзини назорат қилишини, парҳезга риоя этиши ва касаллик асоратларига йўл қўймаслик устида иш олиб боради.

Лекин биз, ҳамма ишларимиз қониқарли даражада дея олмаймиз. Камчиликлар ҳам учраб туради. Ҳозирги вақтда диабет касалликлари учун баъзи етишмовчиликлар ҳам бор. Масалан: қандли диабет касаллиги учун махсус нонлар тайёрланган бўлса-да, кўпчилик жойларда бундай нонлар, бошқа антидиабетик озуқа ва (ширин) препаратлар, хусусан қандли диабет билан касалланган беморлар учун махсус тайёрланган ширинлик маҳсулотлари: қанд, шоколад, лимонад ва шунга ўхшаш маҳсулотлар етарли даражада эмас. Кўпчилик жойларда диабет касалликлари учун озиқ-овқат ва ширинлик маҳсулотлари сотиладиган магазинлар очилмаган. Бундан ташқари, қандли диабет касалликлари учун махсус санаторий ва дам олиш уйлари ҳам йўқ. Мана шу муаммоларни ҳам ҳал этсак беморларни даволашда яна катта имкониятларга эга бўламиз.

Носир ҚОСИМОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги Ўлка медицинаси илмий-тадқиқот институти қошидаги диабеталогия бўлимининг мудири, медицина фанлари кандидати.

Шифокорлар меҳнаткаш халқимиз сиҳат-саломатлиги йўлида сидқидиллик билан ишлашмоқда. Аллергик хасталикларни даволашда ҳам мутахассис врачлар жон куйдириб келишяпти. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига қарашли республика аллергология маркази шифокорлари бу борада яхши даволаш чора-усулларини қўллашмоқда.

СЎРАТДА: (чапдан) аллергология бўлими мудираси Д. Турсунова, катта медицина ҳамширасн М. Алиева ва медицина фанлари кандидати, аллергология маркази раҳбари О. Назаров бемор касаллик тарихини муҳокама қилишмоқда.

ЧИНИҚҚАНГА ДАРД ЮҚМАЙДИ

Ёш болани турли касалликларга чалинмаслиги учун қандай чиниқтириш керак? Шу ҳақда мутахассис врач маслаҳатини берсангиз.

Нигора МАМАТОВА,
Бешқайрағоч массивида истиқомат қилувчи она.

БОЛА саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш, ҳали у туғилмасданоқ бошланади. Аёллар консультациялари ҳомиладор аёлларни диспансер рўйхатига олади ва уларга боланинг она қорнида ривожланишига зарарли таъсир кўрсатадиган омилларни бартараф қилиш юзасидан маслаҳатлар беради. Бундай чора-тадбирлар ўтказилганда болаларнинг чала, инфекцияларга чидамсиз, шамоллашга мойил бўлиб туғилишининг олди олинади.

Она туғруқхонадан чиққач, чақалоқ мунтазам равишда назорат қилиб турилади. Биринчи ойда участка врачи болани 3—4 марта кўриши керак. Кейинчалик участка врачи чақалоқни ҳар ойда бир марта текширади.

Бола ҳаётининг биринчи кунларидан бошлаб, унинг ёш хусусиятларига мос келадиган режимга риоя қилишни ўргатиш зарур. Бола қатъий белгиланган вақтда ухлаши, уйғониши, овқатланиши, ўйнаши, чўмилиши керак. Шамоллаш касалликларининг келиб чиқишига организмнинг қаршилик кучи сусайганлиги сабаб бўлади.

Маълумки, кўпчилик болаларда шамоллаш касалликлари организмнинг совқотишидан келиб чиқади. Шамоллаш касалликлари кўпинча баҳор ва кузда, ҳаво ҳарорати, намлиги ўзгарган вақтда кўпроқ кузатилади. Шунинг учун бу касалликларнинг олдини олишда болани чиниқтириш муҳим роль ўйнайди, ҳаво массаларининг бирдан ўзгариши болага таъсир қилмаслиги учун уни йил фаслларига мослаб кийинтириш керак. Кийим енгил, қулай, боланинг совқотиб ёки исиб кетишидан сақлаши керак. Болани ортиқча ўраб-чирмамаслик керак. Бола доим иссиқ кийинтирилса танаси ҳароратнинг ўзгаришига мослаша олмай қолади, бинобарин, у терлаб туриб тезда шамоллаб қолиши мумкин. Совқотганда эса, аксинча, иссиқлик ишланиб чиқиши кучаяди, тери томирлари торайди, қон асосан терининг чуқур қатламларида қолади ва иссиқликни ташқи муҳитга кам ажратади. Болани ташқи муҳитнинг иссиқ ва совуқ таъсирига ўргатиш лозим. Чиниқтиришнинг энг осон турларидан бири — ҳаво ванналари ва сайр қилиш ҳисобланади.

Бола яшайдиган хонанинг ҳарорати 19—20 даражадан ошмаслиги керак. Бола 3—4 ҳафталик бўлганидан бошлаб очиқ ҳавода сайр қилдириш лозим. Сайр қилиш муддатини секин-аста 10-15 минутдан то 1—2 соатгача ошириб борилади.

Эмадиган болаларни йўргаклаганда, ич кийимларини алмаштирганда ҳаво ваннаси қилиш мумкин. Икки ойликдан бошлаб гимнастика ва массаж қилиш лозим. Ҳаво ванналари секин-аста 2—4 минутдан то 20—30 минутгача ошириб борилади.

Қуёш ванналари бир ёшдан ошган болаларга тавсия этилади. Қуёш ваннаси муддатини 2 минутдан аста-секин то 15—20 минутгача узайтириб борилади. Энг қулай вақт соат эрталаб 8 дан 10 гача ҳисобланади, чунки, бу вақтда қуёшда ультрабинафша нурлар кўп бўлади.

Сув бола организмига ҳавога қараганда кўпроқ таъсир кўрсатади. Шунинг учун боланинг баданини ҳўл сочиқ билан ишқаб артиш, ванна ёки душда чўмилтириш тавсия этилади. Бола 3 ойлик бўлгунча ванна суви ҳарорати 36—36,5 даража, иккинчи ярим йилликда эса 35—34 даража бўлиши керак. Бола организмини чиниқтириш учун ҳар 4—5 кунда сув ҳароратини бир даражадан пасайтириш лозим. Муолажа пайтида хона ҳарорати 20—22 даража бўлиши зарур.

Болаларга бир ярим ёшдан бошлаб тавсия қилинадиган оёқ ванналари ва душ жуда фойдали. Оёққа тунги уйқудан олдин, ҳарорати 32 даража бўлган сувда ванна қилинади, кейин сув ҳароратини аста-секин 18 даражага қадар пасайтириш лозим.

Жисмоний машқлар ва массаж бола организмни мустаҳкамловчи тадбирлар комплексига киради. Болани ҳаддан ташқари ўрабчирмаб йўргакламанг, бир-бир ярим ойлигидан бошлаб енгил гимнастика машқларини қўлланг. Бу тадбирларни педиатр врач маслаҳати билан амалга оширилса айни муддао бўлади.

Назира ҒАНИЕВА,
медицина фанлари кандидати, доцент.
Мирсаид МУСАЕВ,
ассистент.

Қиш этюдлари

Пағa-пағa ёққанида қор

Қишнинг биринчи ойи — декабрда бир, икки бор қор ёққан бўлса, Янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ ҳаммаёқни қорнинг оппоқ кўрпаси қоплаб олди. Ҳар куни гоҳ тўхтаб, гоҳ бўралаб қор ёғиб турди.

— Намунча қор кўп ёғаяпти? — дейди Дилора зериккандек.

— Ёғаверсин, қорни соғинганмиз-ку, — деб кулади Нигора қувонч билан. — Қара, қор гоҳ капалакка, гоҳ шакарга ўхшаб ёғаяпти, жуда чиройли!

Икки дугонанинг бу дил сўзларида маъно бор.

Қор — қишнинг кумушдек зийнати, табиатнинг ҳиммати, оби-ҳаётнинг ҳиммати ҳисобланади. Қор она табиатга ором, одамлар саломатлигига тоза ҳаво ва шифо бахш этади. Яна бир қизиқ нарса: қорнинг шакллари ҳар хил бўлишини кузатиш мумкин, унинг думалоқ, парсимон, чархпалаксимон, упасимон ва бошқа кўринишлари бор. Ҳатто ҳар турли рангдаги қорлар ёғиши ҳам кузатилган.

Шаҳримиздаги дов-дарахтларнинг шох-шаббалари, бароқ арчаларнинг кўк дасталари момиқ қор билан безанганки, кўзларга завқ, дилларга шавқ бағишламоқда. Айниқса, чана, яхмалак ва коньки учаётган болаларнинг қувончлари чексиз. Қишнинг шундай ғаниммат кунларида тоза ҳаводан нафас олиш, қизғин ҳаракат қилиш, қор совуғига ўрганиш киши аъзойтанини чиниқтиришига шубҳа йўқ.

Қишнинг ҳам ўз фазилати билан бирга, совуқда кўп бўлиш, юпун кийиниш оқибатида шамоллаб қолиш каби ҳоллари ҳам борки, бундан эҳтиёт бўлиш керак.

Рустам Шарипов фотоэтюдлари.

Дарахт

Юксак қояда,
Бир дарахт ўсмоқда баргсиз,
мевасиз.
Қараб туриб,
Вужудим титради илкис,
Гўё, мен ҳам ишашман битта қояда.
Айрилиқ азобига берганимча дош,
Шу боис, мен учун бу дарахт,
На фақат мужассам бардош,
ноёб топилдиқ.
Балки сирдош,
мен каби ёрдан айрилган ошиқ.

⊙

Табиат қўйнига чўкканда зулмат,
Уйқуга кетади эзгу тилаклар.
Қуёш чиққунича фалакда фақат,
Севинчб учади кўршапалаклар.

Шеърият бурчаги

Қуёш нурингни соч, ёришсин хонам,
Дунёда қолдирма зулмат бурчаклар.
Токи тундагидай кундузлари ҳам,
Тепамда учмасин кўршапалаклар.

Шоирага

Ҳазил

Сиз учун шеърият ҳаётдан қиммат,
Сиз учун шеърият: уй, бола-чақа...
Шу боис табиат кўрсатса ҳиммат,
Аввал шеърингизга берсин барака.
Ишқилиб, дунёда шеърдан бўлманг кам.
Ишқилиб, юз кўрсин шеър баракангиз.
Почкам Отеллодай рашкчи бўлса ҳам
Сиздан айрилмасин илҳом акангиз.

Аҳрор МУМИНОВ.

Болалар боғи

Ҳамдамнинг хатоси

Нон танлайди шўх Ҳамдам.
— Бу эски, бу қаттиқроқ.
Буни емайман ҳечам.
Бор-ку, ана, янги оқ.
—Эркароқ ўсдинг-да, — дер.
Оқ нон бериб ойиси.

Нон танлашинг —
шўхликдир,
Бу тўқликнинг боиси.
Мактабдан келгач тағин,
Кўнгли унинг нон тусар.
Ойиси-чи, атайин.

Нонсиз дастурхон тузар,
— Қорним оч-у, нон қани!
— Оқ, юмшоғи йўқ болам.
Билар энди нон қадрин:
— Ердим қаттиқ бўлса ҳам.

Ғани АБДУЛЛАЕВ.

Чимён бағрида.

Н. Муҳаммаджонов фотолари.

Жамият ва қонун

Қотиллик

✦ Дунёга келиши орзиқиб кутилган, илк табассуми ва дастлабки одимлари олам олам қувонч бағишлаган фарзанд азоб-уқубатда дунёдан кўз юмса ич-ичидан эзилган ота-она дардини тасаввур этиш қийин. Аммо хонадонига бемаҳал кириб келган мусибат муносабати билан 4-автобус парки ҳайдовчиси Э. Муҳаммаджоновга бирон-бир дўсти ёки ҳамкасби тасалли беришга журъат этмади. Чунки бу мусибатга унинг ўзи сабабчи. Э. Муҳаммаджонов маст ҳолда ўз ўғли — 201-мактабнинг 1-синф ўқувчиси бошига беаёв калтак ёғдирди. Дўлдек тушаётган зилдай зарбаларга дош беролмаган мурғак жойида вафот этди. «Кимдир тирноққа зор, кимнингдир фарзанди хор» деб шунга айтсалар керак-да.

Фарзандкуш оға жазога тортилмасдан қолмайди, албатта. Лекин унинг учун энг оғир жазо падари бузрукворидан инсоний шафқат тилаган гўдакнинг жовдираган кўзларида қотиб қолган нигоҳни эслаб юриш бўлса керак.

Талончилик

✦ Жазони ўтаб жойидан 1988 йил август ойида қайтиб келган Ш. Фақиров ва С. Абдуллаевларнинг бўйни сира ишга ёр бермади. Қиш да тунги пайт улар икколон яна қингир ишга қўл уришди. Улар 241-мактаб олдидан ўтиб бораётган ўсмирни тўхтатиб, таҳдид билан унинг жинси шими, кроссовкаси ва ҳужжатларини тортиб олишди.

Машинани олиб қочиш

✦ Тунги соат 4 ларимларда Юнусобод массивининг 17-кварталидаги 6-уй олдидан «ВАЗ—2101» маркали машина олиб қочилганди. Кўрилган чоралар натижасида машина «8 Март» кўчасида ушланди. Машинани «Союзузбекгазпром» ҳайдовчиси Д. Зиновьев ва республика махсус мактаб-интернати ўқувчиси М. Мартиненко олиб қочишган экан.

Тергов бошқармасига мурожаат қилинг

✦ Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигининг Тошкент шаҳри бўйича тергов бошқармаси чет элларда ишлаб чиқарилган радиоаппаратуралар билан чайқовчилик факти бўйича Абаев, Шаҳаилов ва Шалумовлар иши юзасидан тергов олиб бормоқда. Улар қисқа вақт ичида Тошкент Марказий универмагига қарашли «Тошкент» магазинидан Японияда ишлаб чиқарилган 29 дона автомагнитофон, 13 дона видеомагнитофон ва жуда кўп миқдорда бошқа молларни олиб сотишган.

«Тошкент» магазини ходимларининг кўрсатмаларига қараганда, юқорида номлари айтиб ўтилган моллар харидоргир бўлмаганлиги сабабли уларни Абаев, Шаҳаилов ва Шалумовларга сотишган эмиш.

Тергов бошқармаси юқоридаги шахслардан чайқов нархида радиоаппаратураларни сотиб олган, шу каби молларни сотиб олмоқчи бўлиб борганларида магазин маъмурияти ёки ходимларидан рад жавобини олган гражданларнинг қуйидаги адресга мурожаат қилишларини сўрайди: Тошкент шаҳри, Жуковский кўчаси, 87, телефонлар: 56-95-58, 56-96-81, 56-99-31, Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигининг тергов бошқармаси.

Бедарак йўқолган

✦ 1909 йилда туғилган, Юнусобод массивининг 3-кварталидаги 63-уй, 35-квартирасида яшаб келган Жамила Султонова қидирилмоқда. У 1988 йил 18 июль куни уйидан чиқиб кетган ва бошқа қайтиб келмаган. Унинг тақдири ва қаердалиги ҳозиргача номаълум.

Белгилари: бўйи 50 сантиметр, сочлари оқ, қоп-кўзлари қора, қошлари ёйсимон, тишлари йўқ.

Эгнида қизил кўйлаги, оёғида калиши бор эди.

Ғ. БОЙТАБОЕВ,
ички ишлар милицияси капитани.

Қадимий карвонлар изидан

«Икки минг йил олдин ипак, қоғоз, турли ҳунармандчилик маҳсулотлари ортилган карвонлар юрган буюк ипак йўли халқлар орасидаги маданий алоқаларнинг асосий воситаси бўлган. Унинг тарихига бўлган қизиқиш бизга ўзбек археологлари билан биргаликда қадим замонлардан бери мавжуд бўлиб келган алоқаларни тиклаш ва мустаҳкамлашга кўмаклашади, деб умид қиламан», — деди ЎзТАГ мухбирига Япониядаги Сока-Токио университетининг профессори Кюдзо Като.

У ўз ҳамкасблари билан биргаликда Ҳамза номидаги Тошкент Санъатшунослик институти билан илмий ҳамкорлик қилиш тўғрисида шартнома тузишда қатнашди. Ўзбекистон территориясидан топилган буюк ипак йўли тарихига алоқадор бўлган будда ёдгорликлари япон ва ўзбек олимларининг биргаликдаги тадқиқотлари объекти бўлади. Суғд ва Бактриянинг Узоқ Шарқ мамлакатлари билан тарихий маданий алоқалари ҳам тадқиқотнинг қизиқарли йўналишларидандир.

Археологларнинг самарали алоқалари ўтган йили — икки метрли сопол будда бошқа ноёб экспонатлар билан бирга Ўзбекистондан Япониянинг Нара шаҳрига жўнатилганидан сўнг бошланди. Бу экспонатлар у ерда буюк ипак йўли тарихига бағишланган халқаро кўргазмада намойиш қилинди. Буддизмнинг муқаддас марказларидан бири бўлган Нара шаҳри қадим замонларда бу йўлнинг карвонлар сафарга отланадиган жойи бўлган.

Тошкентдан келтирилган қимматли экспонатлар — будданинг издоши Бодхисатва ҳайкали, Ўрта Осиё пластик мактабининг ўзига хос асарларидан бўлган будда худоларининг бошқа айрим ҳайкалларининг бадиий қимматн японялик кўҳна ашёлар тадқиқотчилари эътиборини тортди. Буларнинг ҳаммаси Далварзинтепадан топилган эди. Бу ер, олимларнинг фикрича, кушон салтанатининг дастлабки пойтахти бўлиб, буюк ипак йўлининг энг асосий йўналишлари кесишган Ўрта Осиё территориясига буддизм айни ана шу жойдан тарқалган.

— Ўйлашимча, бизнинг япон тадқиқотчилари билан ҳамкорлик қилишимиз, — деди санъатшунослик институтининг сектор мудири, тарих фанлари кандидати Э. В. Ртвеладзе ЎзТАГ мухбирига, — фақат буюк ипак йўли тарихини ўрганишда эмас, балки Ўрта Осиёдаги дастлабки цивилизацияларни, қадимий қабилаларнинг турли тарихий даврлардаги кўчиб юриш йўлларини ўрганишда ҳам унумли ва ўзаро фойдали бўлади. Бу муаммонинг кўп томонлари ҳали ўрганилмаган. Япон археологлари билан ҳамкорликдаги изланишлар Ўрта Осиёнинг кўчманчи ва ўтроқ халқлари маданияти орасидаги ўзаро таъсир жараёнини яхшироқ англашга кўмаклашади.

Ўзбек ва япон археологлари ҳамкорлиги тўғрисидаги шартнома муддати олти йил. Унда Ўзбекистон ва Япониядаги ибтидоий ва ўрта аср ёдгорликларида археологик қазилмалар ўтказиш, таъмир ишлари, биргаликдаги илмий ишлар тўпламлари нашр қилиш, кўргазмалар уюштириш, маълумотлар айирбош қилиш ва бир-бирларига мунтазам мутахассислар юбориб туриш кўзда тутилган.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

15, 22, 29 ЯНВАРЬ СОАТ 19.00 ДА

премьера

Иззат СУЛТОН

Абдулла Қодирийнинг ўтган кунлари

(драматик ривоят)

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати **ЛАТИФ ФАЙЗИЕВ.**

Саҳналаштирувчи рассом — Ўзбекистон ССР Ленин комсомоли мукофоти лауреати **Б. НАЗАРОВ.**

Кийимлар бўйича рассом — Н. НУРИДДИНОВ.

КОМПОЗИТОР — Ўзбекистон ССР халқ артисти **САЙФИ ЖАЛИЛ.**

Режиссёр ассистенти — Ҳ. ҚУЛАБДУЛЛАЕВ.

СПЕКТАКЛДА

СССР халқ артистлари, СССР Давлат мукофоти лауреатлари: Сора ЭШОНТЎРАЕВА, Наби РАҲИМОВ, Зикир МУҲАММАДЖОНОВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари, СССР Давлат мукофоти лауреатлари: Т. АЗИЗОВ, Ё. АҲМЕДОВ, С. ТАБИБУЛЛАЕВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреатлари: Я. АБДУЛЛАЕВА, И. БОЛТАЕВА;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Ш. АЗИЗОВА, Ғ. АЪЗАМОВ, Р. ИБРОҲИМОВА, Т. ТОЖИЕВ, Т. ХОНТЎРАЕВ, Т. КАРИМОВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Р. АВАЗОВ, М. АБДУҚУНДУЗОВ, Г. ЗОКИРОВА, Х. ЮНУСОВ;

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреатлари: М. РАЖАБОВ, С. УМАРОВ, театрнинг бутун ижодий коллективи қатнашади.

ТЕАТРНИНГ БОШ РЕЖИССЁРИ — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати **ЛАТИФ ФАЙЗИЕВ.**

Касса соат 12 дан очиқ.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/I да **Севги ҳақида афсона** (19.00), 14/I да **Евгений Онегин** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 12/I да **Табассум оқшоми**, 13/I да **Зўлдир.**

Кино

11 ЯНВАРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (катта зал, 18.30, 20.45); «ГРАФ МОНТЕ КРИСТО» (кичик зал), 18, 21.00).

Дружба — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (17, 18, 19, 20, 20.40).

Лисунов номли — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» (17.00, 20.00).

Москва — «ШИРИН ХАЁЛЛАР» (17.30, 20.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (жуфт соатларда).

Ватан — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (17, 20.00).

Восток — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (18, 20.00).

Чайка — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (18.30, 21.00).

Қозоғистон — «ШИРИН ХАЁЛЛАР» (17.00).

Искра — «УМИД ЧАВАНДОЗЛАРИ» (17, 20.00).

12 ЯНВАРДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.45); «ГРАФ МОНТЕ КРИСТО» (кичик зал, 12, 15, 18, 21.00).

Дружба — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 20.40).

Лисунов номли — «ЁТОҚ ДЕРАЗАСИ» (11, 14, 17, 20.00).

Москва — «ШИРИН ХАЁЛЛАР» (15, 17.30, 20.00); «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (11, 13.00).

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (жуфт соатларда).

Ватан — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (12, 14.30, 17, 20.00).

Восток — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (11.00); «ЖОДУ ҚИЛИНГАН ИЛОНЛАР ВОДИЙСИ» (14, 16, 18, 20.00).

Чайка — «МУҲАББАТ ҲАМИША ҒОЛИБ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Қозоғистон — «ШИРИН ХАЁЛЛАР» (11, 14, 17.00).

Искра — «УМИД ЧАВАНДОЗЛАРИ» (11.30, 14, 17, 20.00).

АВТОМАТ ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР

К. Ёрматов номли — 24-22-66.
С. Раҳимов номли — 48-46-71.
Ўзбекистон ССР 25 йиллиги номли — 53-98-50.
Нукус — 46-70-69.
Ҳамза номли — 91-10-51.
М. Шайхзода номли — 42-39-74.

Кинотомошабинларга кино хизмати кўрсатиш маданиятини яхшилаш, юксалтириш билан боғлиқ таклиф ва истаклар юзасидан Тошкент шаҳар ижроия комитетининг Бош маданият бошқармасига 33-37-11 телефони бўйича қўнғироқ қилинсин.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ КЕЧКИ МАШИНАСОЗЛИК ТЕХНИКУМИ

ТЕХНИКУМНИНГ КЕЧКИ ВА СИРТҚИ БЎЛИМЛАРИГА

1989-1990 ўқув йилида

ўқишга кириш учун

ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИГА ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ ДАВОМ ЭТТИРАДИ.

Тайёрлов курслари машғулотлари техникумнинг қуйидаги бўлимларида ўтказилади:

— «Ташсельмаш» заводи ҳузурида — Сельмашская кўчаси, 6-уй. Телефонлар: 39-02-23, 39-02-76, 39-08-57.
— трактор заводи ҳузурида «Ташавтомаш» турар жой массиви. Телефон: 69-83-97;
— «Таштекстильмаш» заводи ҳузурида — Текстильная кўчаси, 4-уй. Телефон: 53-95-76;
— «Узбексельмаш» заводи ҳузурида — Новомосковская кўчаси, 42/2 уй. Телефон: 34-35-31.

Ўқиш муддати — 6 ой.

Таълим учун 30 сўм ҳақ тўланади.

Курсларга 8-10 синф маълумотидаги кишилар, шунингдек кундузги мактабларнинг 8-10 синф ўқувчилари қабул қилинади.

Машғулотлар рус тилида олиб борилади.

Адрес: Тошкент шаҳри, 48-алоқа бўлими, Сельмашская кўчаси, 6-уй (13-трамвай: 16, 10, 21, 28, 48, 71, 72, 80, 111-автобусларнинг «Ташсельмаш» бекати).

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги «ҚИЗИЛ ТОНГ» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги

48-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-90 ўқув йили учун

Ўқувчилар қабул қилади

Ўқишга Тошкент шаҳри ва Тошкент областининг пойтахтга яқин районларида яшовчи, 8-10-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қизлар қабул қилинади.

Билим юрти хотин-қизлар, эркаклар ва болалар устки кийимларини тикиш бўйича тикувчи-мотористкалар тайёрлайди.

8-синф ҳажмида маълумотга эга бўлган қизлар 3 йил ўқийдилар ва бепул овқат, кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўқишни битирганларидан сўнг улар ўрта маълумот ва касб эгаллаганликлари ҳақида диплом оладилар.

Ўрта маълумотга эга бўлган қизлар 1 йил ўқийдилар ва улар ҳар ойда 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Ҳамма ўқувчилар ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топган иш ҳақларининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртида ўқувчилар Индира Ганди номидаги маданият саройида бадиий ҳаваскорлик ва бошқа истаган тўгарак, спорт секцияларида иштирок этишлари мумкин. Ўқувчилар санаторий-профилакторий ҳамда корхона медицина хизматидан тўла фойдаланиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ёзилган ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), турар жойдан справка, ота-онасининг иш жойидан справка, медицина справкаси, 3х4 сантиметр ҳажмидаги 4 дона фотосурат, характеристика, таржимаи ҳоли.

Туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади.

Мурожаат учун адрес: 700061, Тошкент шаҳри, Чехов кўчаси, 5 «А» уй. Телефон: 33-19-24 (2, 3, 25, 60 «э», 71, 80 «э» автобуслар; 1, 2, 5, 9, 10, 24, 26-трамвайлар; 1, 5, 8, 10, 17-троллейбусларнинг «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси» бекати).

Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг

ЎҚУВ КОМБИНАТИ

трамвай ва троллейбус ҳайдовчилари курсига

қабул эълон қилади

Трамвай ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 5 ой, ўқишга кирувчиларнинг ёши 20 дан кам бўлмаслиги шарт, троллейбус ҳайдовчилар учун ўқиш муддати — 6 ой, ўқишга кирувчиларнинг ёши 21 дан кам бўлмаслиги шарт.

Ойига 70 сўм стипендия тўланади.

Курсларга қабул қилинганлар трамвай ва троллейбусларда бепул юриш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Ёлғиз кишиларга ётоқхонадан жой берилади.

Қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:

— 1-трамвай депоси — Гайдар кўчаси, 50 уй.
— 2-трамвай депоси — Ғ. Ғулом кўчаси, 57-уй.
— «Красновосточное» депоси — Красновосточная кўчаси, 3 «а» уй.
— 1-троллейбус депоси — Т. Шевченко кўчаси, 28-уй.
2-трамвай депоси — Пионер кўчаси, 4-уй.
— Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг ўқув комбинати — Новий путь кўчаси, 180 «а» уй.

Машғулотлар — группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

«Узгосэнергонадзор» эслатади...

Фойдаланилган электр қуввати учун ҳисоб-китоб қоғози ҳар ойнинг 1—5-кунларида тўлдирилиши керак.

Ана шу қоғозлар бўйича электр ҳақи ҳар ойнинг 10-кунидан кечикмай тўланиши лозим.

Тўлов муддати ўтказиб юборилган тақдирда 11-числодан бошлаб счётчик кўрсатган бутун суммага ҳар кунига 0,1 процентдан жарима солинади ва электр қуввати етказиб бериш тўхтатилади.

Ҳисоб-китоб қоғозлари текшириш вақтида контролёрга кўрсатиш учун сақлаб қўйилиши лозим.

Ҳисоб-китоб қоғозлари 3 йил мобайнида сақланиши керак!

Электр қуввати сарфи учун ҳақни «Узгосэнергонадзор» контролёрларига тўлаш МАН ЭТИЛАДИ!

Қуйидагилар имтиёзга эга:

Улуғ Ватан уруши инвалидлари;
меҳнат ёки касаллик туфайли инвалидликка чиққан уруш қатнашчилари;
Иттифоқ, республика, маҳаллий аҳамиятга молик шахсий пенсионерлар;
I, II, III даражали Шуҳрат орденлари билан мукофотланган ўртоқлар;
ҳалок бўлган ҳарбий хизматчи учун пенсия олувчи ҳарбий хизматчиларнинг оилалари.

Улар таъриф қийматининг 50 проценти миқдорида ҳақ тўлайдилар!

Имтиёз электр билан таъминловчи ташкилотга тегишли ҳужжатлар тақдим этилган кундан бошлаб берилади.

Фойдаланиб бўлинган ҳисоб-китоб дафтарчаларини алмаштириш масалалари юзасидан «Узгосэнергонадзор» корхонасига мурожаат этиш лозим.

Бизнинг адрес: 700047, Тошкент, 1-Май кўчаси, 101-уй. (1, 2, 3, 13, 22-трамвайларнинг «Дизельная» бекати).

Справкалар учун телефонлар: 33-78-60, 33-29-56.

Иш вақти соат 8 дан 20 гача, имтиёзлар бўлими — соат 9 дан 18 гача, танаффус соат 12.30 дан 13.15 гача.

«УЗГОСЭНЕРГОНАДЗОР» КОРХОНАСИ.

Марварид — назокат ва садоқат рамзи

Айниқса, тилла гардишли марварид чиройли кўринади. Марварид кўзли тилла зирак ва узуклар хотин-қизларга алоҳида жозиба бағишлайди, уларнинг либосларини тўлдириб туради. Мода ихтирочилари марварид кўзли зеб-зийнатларни айниқса куз ва қишда таққан маъқул, деб ҳисоблашади. Унинг оқ ва садаф ранги қор рангларини такрорлайди, тилла гардиши эса кеч куз бўёқларини эслатади... Бахт келтирувчи ўз «омад» тошини тақиб юрмоқчи бўлганларга маълум қиламиз: марварид июнь ойида туғилганлар учун мўлжалланган.

«Олмос» республика улгуржи-чакана савдо бирлашмасининг «ЗАРГАРЛИК» МАГАЗИНЛАРИДАН

Марваридли зеб-зийнатларни: зираклар, узукларни харид қилиш мумкин.

Уларнинг нархи 100 сўмдан 150 сўмгача.

«ОЛМОС» РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ-ЧАКАНА САВДО БИРЛАШМАСИ (телефон 33-66-59).

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Реклама ва эълонлар

Редактор
Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТОШКЕНТ оқшоми
Узбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона — 32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги — 32-54-19; социал проблемалар — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32.54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади.
Тиражи — 15,000.

Р. — 09516. Ички саҳифаларга 21.30 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. 23 12. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10